

**Atasının ölümünə
dözə bilməyən
16 yaşlı
qız intihar
etdi**

yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 6 noyabr 2018-ci il Çərşənbə axşamı № 236 (7124) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Maliyyə Nazirliyi 1 milyard dollardan yuxarı vəsaitin hesabatını vermir

Ekspert:
"Nazirliyin saytında da bu barədə məlumat yoxdur"

yazısı səh.4-də

Ermənistan rəhbərliyinin seçkiöncəsi Qarabağ təxribatı

yazısı səh.11-də

Azərbaycanlıları Türkiyəyə yatırım etməyə həvəsləndirən amillər

yazısı səh.6-da

Tramp üçün həlledici gün

yazısı səh.12-də

Soyadların milliləşdirilməsini çətinləşdirən amillər

yazısı səh.13-də

Gürcüstanda seçki İvanişvili-Saakaşvili mübarizəsinə çevrilib

yazısı səh.12-də

Gəncədə antiterror əməliyyatında məhv edilən şəxslə bağlı yeni xəbərlər

yazısı səh.13-də

Dünyaya yeni təhlükə - mikroplastikli duz

yazısı səh.14-də

Müasir Türkiyənin açılmayan qəzası - «Susurluq» hadisəsi

yazısı səh.6-da

"AQTƏ bizə qarşı qərəzlidir"- uzunqulaq təsərrüfatının nümayəndəsi

yazısı səh.14-də

Bitməyən "Taliban" kabusu - "tələbələr" gücü haradan alır...

yazısı səh.8-də

FAZİL MƏMMƏDOVU İTTİHAMLARA CAVAB VERMƏK ÜÇÜN BAKIYA ÇAĞIRIRLAR

İşdən çıxarılandan 11 ay sonra sabiq vergilər nazirinin Gəncədəki xəstəxanasında yoxlamalar başlaması təsadüfi deyil və bu, digər obyektlərdə də təftişlər olacağına signalıdır; 7 aydır müalicə olunan F.Məmmədovu Bakıda nə gözləyə bilər?

MUSAVAT.COM
onlayn ictimai-siyasi qəzet

yazısı səh.5-də

Bakıya Ağ Evdən zəmanət - İrəvana KTMT zərbəsi

İran ətrafında yeni situasiya Rusiya, Azərbaycan və Ermənistan üçün fərqli seçimlər yaradıb; "Rus NATO-su" nun yeni rəhbəri İrəvanın Azərbaycana rəğbətdə suçladığı üzv ölkənin adamı olacaq - quruma Bakı təhsilli general gətirilir...

yazısı səh.9-da

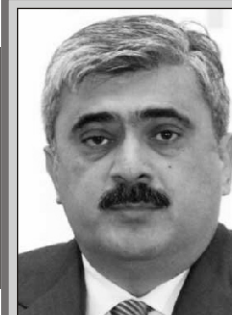
Deputat Fəzail Ağamalıdan Qarabağ Komitəsinə sərt ittihamlar

yazısı səh.4-də

Qabil Hüseynli:
"İranda İraq və Suriyadakı hadisələrin təkrarlanacağını düşünmürəm, amma..."

yazısı səh.10-da

Samir Şərifov:
"Növbəti ildə böyük vergi islahatına gedəcəyik"

yazısı səh.7-də

Hacı İlqar İbrahimovun 45 yaşı tamam oldu

Noyabrın 5-də DEVAMM-ın (Dini Etihad və Vicdan Azadlıqlarının Müdafiə Mərkəzi) sədri, İçərişəhər "Cümə" məscidinin imam-camaati, həftəlik "Dəyərlər" qəzetinin və Dəyərlər AIN (Azerbaijan Islam News) portalının baş redaktoru İlqar İbrahimovun 45 yaşı tamam olub.

Hacı İlqar İbrahimov 5 noyabr 1973-cü ildə dünyaya gəlib. İqtisadiyyat, fəlsəfə və ilahiyat üzrə ali təhsil alıb. "İslam və Qərb fəlsəfələrinin integrasiyası" mövzusunda elmi dissertasiya müdafiə edib.

Varşavada yerləşən İnsan Haqları üzrə Beynəlxalq Məktəbin məzunudur. "Əsma-ül-Hüsna" (irsi qan xəstəlikli uşaqlara qayğı üzrə ixtisaslaşan), "Yetimsiz Vətən" (valideyin himayəsindən məhrum olmuş uşaqların psixoloji reabilitasiyası və cəmiyyətə integrasiyası üzrə ixtisaslaşan) proqramlarının koordinatoru, "Hikmət evi" disput mərkəzinin və "İslam maarifi" proqramının elmi rəhbəridir.

İ.İbrahimovun tolerantlığın, dözümlülüğün, mədəni integrasiyanın inkişafına yönəlik "Mədəniyyətlərin dialoqu" proqramına rəhbərlik edir. Teologiya, postmodern fəlsəfə və insan haqlarının fəlsəfi kimi sahələrdə interdistiplinar tədqiqatlar aparır.

Eyni zamanda o, neyrolinqvistikanın şəxsiyyətlərərsəsi ünsiyyətlərdə və paradigmatik təmasda rolu və yeri barədə araşdırmalarla məşğul olur. Göstərilmiş tədqiqatlar çərçivəsində Avstriyaya, Polşaya, ABŞ-a, Almaniyaya, Türkiyəyə, İrana, Yunanıstana, Rusiyaya, Ukraynaya, İordaniyaya, İsveçrəyə, Fransaya, İtaliyaya səfərlər edib.

İ.İbrahimov ABŞ-ın Corcaun Universiteti və mərkəzi İordaniyada yerləşən Strateji Araşdırmalar Mərkəzinin keçirdiyi müsabiqədə "Dünyanın ən nüfuzlu 500 müsəlmanı" arasında 4 azərbaycanlıdan biri olub.

Azərbaycanın və İslam dünyasının onun kimi modernist, irəli dünya görüşlü, intellektual imam-camaata, yüksək səviyyəli ilahiyatçı alimə, dünya miqyasında tanınan hüquq müdafiəçisinə böyük ehtiyacı var. Böyük vətənpərvər olan, bayrağımıza, millətimizə və dövlətimizə verdiyi dəyərləri ölkəmizin islami mühitinə aşılaraq Hacı İlqar İbrahimovun bütün zamanlar üçün Azərbaycanımızın fəxrli ortaya çıxara biləcəyi din xadimi, dəyərli vətəndaş və alimidir.

"Yeni Müsavat" Media Qrupunun kollektivi əziz dostumuzu və qəzetimizdə səhifə müəllifi olan Hacı İlqar İbrahimovun 45 yaşının tamam olması münasibətilə təbrik edir, ona bütün sahələrdə uğurlar arzulayır.

□ "Yeni Müsavat"

Azərbaycanda 138 qanunsuz miqrant saxlanılıb

Son həftə ərzində Dövlət Miqrasiya Xidməti (DMX) tərəfindən qanunsuz miqrasiyaya qarşı keçirilmiş tədbirlər zamanı 138 nəfər əcnəbi saxlanılıb.

DMX-dən Trend-ə verilən məlumata görə, onlardan 9 nəfər Daxili İşlər Nazirliyi ilə keçirilmiş tədbirlər zamanı aşkar olunub.

Saxlanılmış 17 nəfərin gəlişinin bəyan edilmiş məqsədinə uyğun olmayan fəaliyyət göstərməsi, 1 nəfərin qeydiyyat ünvanı üzrə yaşamadığı, digər 120 əcnəbinin isə ölkə ərazisində qanunsuz yaşadığı müəyyən edilib.

Miqrasiya qanunvericiliyini pozan 124 nəfər barəsində inzibati qərarlar qəbul edilib, digər 14 miqrantın Azərbaycan Respublikası hüdudlarından kənara çıxarılması istiqamətində müvafiq tədbirlər görülür.

DMX tərəfindən qanunsuz miqrasiyaya qarşı mübarizə çərçivəsində tədbirlər davam etdirilir.

QHT Şurası 2019-cu il 1-ci qrant müsabiqəsi ilə bağlı qərar qəbul etdi

Noyabrın 5-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının növbəti iclası keçirilib. Şura sədri, Milli Məclisin deputatı Azay Quliyev iclası açaraq gündəliyə təklif olunan şuranın qrant müsabiqəsinin keçirilməsi qaydalarının müzakirəsi və Şuranın 2019-cu il birinci qrant müsabiqəsi barədə məsələni elan edib. Gündəlik yekdilliklə təsdiq olunub.

İclasda çıxış edən Şura Kətibliyinin icraçı direktoru Fərəset Qurbanov şuranın qrant müsabiqəsinin keçirilməsi qaydalarının layihəsi haqqında geniş məlumat verib.

Fərəset Qurbanov 2019-cu il birinci qrant müsabiqəsinin nəzərdə tutulan mövzuların barədə iclas iştirakçılarına məlumatlandırılıb.

Şura üzvü İlqar Məmmədov, Əliməmməd Nuriyev, Sahib Məmmədov, Anar Xəlilov, Nərgiz Xələf və Emin Həsəni çıxış edərək gündəlikdəki məsələlər barədə rəy və təkliflərini bildirdilər.

Müzakirələrdən sonra gündəlikdə olan məsələlərlə bağlı

müvafiq qərarlar qəbul edilib. Qərara əsasən noyabrın 15-də 2019-cu il birinci qrant müsabiqəsi elan olunacaq. Elanın mətni şuranın csssn.gov.az, e-qht.az və qhtxeber.az saytlarında yerləşdiriləcək.

□ Musavat.com

Vətəndaşları ziyarətə aparmaq adı ilə pullarını mənimsəyən Şirvan sakini tutuldu

Salyan polisi vətəndaşları Kərbəla və Məshədə ziyarətə aparacağı vədi ilə dələduzluq edərək pullarını mənimsəmiş şəxsi saxlayıb.

Viruzalaz.org-un Şirvan bürosunun əldə etdiyi məlumata görə, dələduzluq faktı ilə bağlı keçirilmiş əməliyyat-axtarış tədbirləri zamanı ziyarətə getmək arzusunda olan şəxsləri aldadan şəxsin 32 yaşlı Şirvan şəhər sakini Amil Əlisəfa oğlu Zeynalov olduğu müəyyənləşdirilib.

Belə ki, A.Zeynalov Salyan rayonunun Xalac kənd sakini Cəmil Gülağa oğlu Mirzəyevi aldadaraq onu və həyat yoldaşını ziyarətə aparacağı vədi ilə 640 manatlarını, bundan başqa, onun tanışları olan rayon sakinləri Nigar Hacıağa qızı Sadıqova və Sona Budaq qızı Həsənovanı da Kərbəla və Məshədə aparacağı vədi ilə aldadaraq hər biri üçün ödənilmiş 320 manatı mənimsəyərək vədinə əməl etməyib.

Tərətdiyi əmələ görə Amil Zeynalov həmin şəxsləri aparandan ziyarətdən qayıdandan saxlanılıb və tərətdiyi əməli etiraf edib.

Faktla bağlı Salyan Rayon Polis Şöbəsinə araşdırma aparılıb.

Gələcə ildən şagirdlər buraxılış imtahanında esse yazmayacaqlar

2018 -2019-cu tədris ili üzrə orta məktəblərdə keçiriləcək buraxılış imtahanlarında şagirdlərin ayrıca esse yazma bacarığı yoxlanılmayacaq.

«Trend»in məlumatına görə, bunu Dövlət İmtahan Mərkəzinin şöbə müdiri Natiq Əliyev deyib.

Onun sözlərinə görə, buraxılış imtahanlarının yeni modelində şagirdlərin fənlər üzrə, xüsusilə ana dili üzrə kifayət qədər yazılı sualları cavablandırması nəzərdə tutulub:

"Məsələn, 9-cu sinifdə ana dili fənnində 2 mətn üzrə 20 tapşırıq var. Onların 10-u yazılı tələb edən suallardır. Bu ildən 9-cu siniflər üçün 3-cü - xarici dil də imtahan fənlərinin siyahısına daxil edilib. Xarici dil üzrə şagirdlərin həm dinləyib-anlama, həm də yazılı bacarıqları yoxlanılacaq. Hesab edirik ki, ayrıca bir esse yazılaraq yazılı bacarığının yoxlanılmasına ehtiyac qalmayıb. Ona görə də yeni modeldə essenin yazılması nəzərdə tutulmayıb".

N.Əliyev qeyd edib ki, 11-ci sinifdə də ana dili fənnindən 2 mətn üzrə olan 20 sualın 10-u şagirdlərin yazılı bacarığının yoxlanılmasını nəzərdə tutan tapşırıqlardır: "Ona görə də yeni modeldə essenin yazılması artıq öz aktuallığını itirir. Bu səbəbdən yeni buraxılış imtahanı modelində essenin yazılması nəzərdə tutulmayıb".

Qeyd edək ki, Azərbaycanda 2017-ci ildən başlayaraq, 9-cu sinif şagirdləri buraxılış imtahanını yeni model-kurrikulum proqramı əsasında verdikləri üçün esse yazırlar. 2019-cu ildən isə 11-ci sinif şagirdləri ilk dəfə olaraq, buraxılış imtahanını yeni qaydalarla verəcəklər.

Sumqayıtda atasının ölümünə dözə bilməyən 16 yaşlı qız intihar etdi

Sumqayıt şəhərində məktəbli qız intihar edib. "Report"un Sumqayıt-Abşeron bürosunun məlumatına görə, 2002-ci il təvəllüdü Fatimə Yusif qızı İsmayilzadə özünü yaşadığı evdə kəndirib asıb.

Ailəsinin verdiyi məlumata görə, 16 yaşlı Fatimə 1 il bundan əvvəl dünyasını dəyişən atasının ölümündən sonra sarsıntı keçirib. İl mərasimində atasının qəbrini ziyarət etdikdən sonra evə qayıdan F.İsmayilzadə intihar edib.

Yaxınları bildirib ki, məktəbli bir müddət öncə də intihara cəhd etmişdi. Lakin ailəsinin köməkliliyi ilə ölümdən xilas edilib.

Faktla bağlı araşdırma aparılıb.

Bağça müdiri məhkəmə zalında qandallandı: onun müavini də həbsdədir

Bağça müdiri və müdirin müavini növbəti dəfə hakim qarşısına çıxarılıb. Təqsirləndirilənlərdən üçüncüsü isə bağçanın işçisidir.

Musavat.com xəbər verir ki, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin Bakının Yasamal rayonu, Əhməd Cəmil küçəsində çoxmərtəbəli binanın birinci mərtəbəsində fəaliyyət göstərən "Safay" uşaq bağçasının müdiri Tərhan Bağirova, müdir müavini Aləmzar Əliyeva və işçisi Azer Əliyevin cinayət işi üzrə məhkəmə iclası keçirilib. Onlardan yalnız Aləmzar Əliyeva həbsdə idi.

Hakim Novruz Kərimovun sədrliyi ilə keçirilən məhkəmənin hazırlıq iclasında məktəb direktoru, ev dustaqlığında olan Tərhan Bağirova barəsində həbs qətimkan tədbiri seçilib və o, məhkəmə zalında qandallanıb.

Qeyd edək ki, təqsirləndirilən şəxslər barəsində Cinayət Məcəlləsinin 311.3.1-ci (rüşvət alma, qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs və ya mütəşəkkil dəstə tərəfindən) və 178.2.1-ci; 178.2.2-ci (dələduzluq) maddələri ilə ittiham irəli sürülüb.

Məlumatla görə, T.Bağirova və müdir müavini A.Əliyeva bir qrup şəxsə "Samaxinka" adlanan ərazidə yeni açılacaq uşaq bağçasına işə qəbul edəcəklərinə dair söz verərək onlardan pul alıb.

T.Bağirova və A.Əliyeva işə düzələcəyi qadınlarla iki gündən sonra səlhiqəli geyimdə bağçanın açılışına gəlmələrini deyib. Bir neçə qadın da deyilən vaxt həmin ünvana gəlib. Lakin məlum olub ki, uşaq bağçası kimi təmir edilən obyektə şəkillər və reklam lövhələri sökülüb.

Daha sonra zərərçəkmişlər hüquq-mühafizə orqanlarına şikayət edib. Cinayət işində 19 zərərçəkmiş var. Həbs edilən Aləmzar Əliyeva həbs edilməzdən əvvəl Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin Tovuz rayon şöbəsində işləyib.

□ İkinci MURADOV,

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz və ya email yazmağınız kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01

Noyabrın 5-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci vitse-prezident, birinci xanım Mehriban Əliyeva Ağdam rayonuna səfər ediblər.

AzərTAC-ın məlumatına görə, prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva ümummilli lider Heydər Əliyevin Ağdam rayonunun Quzanlı qəsəbəsinin mərkəzində ucaldılan abidəsini ziyarət edərək önünə gül dəstələri qoyublar.

Ağdam Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Vaqif Həsənov rayonda görülən işlər barədə dövlət başçısına və birinci xanıma məlumat verib.

Prezident İlham Əliyev müvafiq tapşırıqlarını verib.

Daha sonra prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə inşa olunan Ağdam Muğam Mərkəzinin açılışını ediblər.

Prezidentə məlumat verilib ki, Ağdam Muğam Mərkəzinin inşasına 2016-cı ilin oktyabrında başlanılıb. İnşaat işləri bu ilin sentyabrında başa çatdırılıb. Muğam Mərkəzinin ərazisi 7782 kvadratmetr, tikintialtı sahəsi isə 1800 kvadratmetrdir. İkimərtəbəli bina yüksək zövqlə müasir səviyyədə inşa olunub.

Qeyd edilib ki, Ağdam Muğam Mərkəzi konsert müəssisəsi qismində fəaliyyət göstərəcək. Muğam Mərkəzinin Ağdamda yaradılması çox böyük rəmzi mənə daşıyır. Çünki Qarabağ muğam məktəbinin qədim və zəngin ənənələri var. Qarabağ torpağı Azərbaycanın ən qədim güşələrindən biri olmaqla şeir, sənət ocağı, istedadlar diyarı kimi dünyaya məşhur ustad xanəndələr bəxş edib.

Muğam Mərkəzi ilə tanışlıqdan sonra prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri və Ağdam rayonundan olan incəsənət xadimləri ilə görüşüblər.

Dövlət başçısı görüşdə çıxış edib.

Xalq artistləri Arif Babayev, Mənsüm İbrahimov, Aygün Bayramova, Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyeva və xalq artisti, tarzen Ramiz Quliyev görüşdə çıxış ediblər.

Bundan başqa, prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva noyabrın 5-də "AzərXalça" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin Ağdam filialının açılışında iştirak ediblər.

Prezident və birinci xanım XIX əsrdə, eləcə də XX əsrin əvvəllərində Qarabağın müxtəlif bölgələrində toxunan nadir xalçalara baxıblar.

"AzərXalça" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti İdarə Heyətinin sədri Vidadi Muradov görülən işlərlə bağlı məlumat verərək bildirib ki, filialın binasının ümumi sahəsi 1250 kvadratmetrdir. Ağdam rayonunun Quzanlı qəsəbəsindəki Heydər Əliyev prospektində yerləşən binada tikinti işləri yüksək keyfiyyətlə aparılıb. Burada 150 toxucu və 14 inzibati-təsərrüfat işçisinin çalışması nəzərdə tutulub. İlk mərhələdə artıq 90 nəfər işə qəbul olunub.

Qeyd olunub ki, bu kursların məzunları "AzərXalça" ASC-nin tədris sertifikatı ilə təmin ediliblər. Xalça satışı salonunda

birlişmələrinin iriçaplı silahlardan və artilleriya qurğularından intensiv atəşə məruz qoyması nəticəsində mülki əhaliyə dəymiş ziyanın aradan qaldırılması istiqamətində işlərin davam etdirilməsi məqsədi daşıyır.

Sərəncamla Ağdam rayonunun erməni silahlı birləşmələri ilə təmas xəttinə yaxın 19 yaşayış məntəqəsində mülki əhalinin mənzil-məişət şəraitini yaxşılaşdırmaq məqsədilə 139 ailənin yaşadığı 121 fərdi yaşayış evinin bərpası üçün Azərbaycan Respublikasının

Prezident Ağdamda səfər etdi

İlham Əliyev və Mehriban Əliyeva cəbhə bölgəsində bir sıra obyektlərin açılışını etdilər

"AzərXalça" ASC-də toxunmuş xalça və xalça məmulatlarının sergilənməsi və satışı da həyata keçiriləcək.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım xalçaçılarla görüşüblər.

Sonra birinci xanım Mehriban Əliyeva müəssisədə toxunan ilk xalçanı kəsdirdi.

Prezident səfər çərçivəsində Ağdamda Quzanlı-İmamqulubəyli-Orta Qərvənd-Xındırstan avtomobil yolunun açılışında iştirak edib.

Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri Saleh Məmmədov görülən işlər haqqında dövlət başçısına məlumat verib.

Bu yol prezident İlham Əliyevin 2017-ci ildə imzaladığı sərəncama əsasən inşa edilib. Quzanlı-İmamqulubəyli-Orta Qərvənd-Xındırstan avtomobil yolu 29 min nəfərin yaşadığı 14 yaşayış məntəqəsini birləşdirir. Ümumi uzunluğu 25,3 kilometr olan yolun hərəkət hissəsinin eni 6 metrdir. Yol iki hərəkət zolaqlı olmaqla 4-cü texniki dərəcəyə aiddir.

Ağdamda 14 cəbhəyanı yaşayış məntəqəsini birləşdirən yolun yenidən qurulması ilə bağlı layihənin icrası həm də onu sübut edir ki, təmas xəttində yerləşən kəndlərimizin sosial-iqtisadi inkişafı daim dövlətimizin diqqət mərkəzindədir.

Prezident İlham Əliyevə yenidən qurulan, uzunluğu 5,4 kilometr olan Əfətli-Hacituralı-Həsənhanlı avtomobil yolu barədə də məlumat verilib.

Dövlət başçısına habelə Tərtər-Hindarx avtomobil yolunun 18-41-ci kilometrlik hissəsi və Ağdam-Hindarx-Ağcabədi avtomobil yolunun 23-37-ci kilometrlik hissəsində görülən yenidənqurma işləri barədə də məlumat verilib.

Qeyd edilib ki, bu bölgədə icra olunan yol layihələrindən biri də Ağcabədi rayonunda Hacıbəddəlli-Pəriogulları-Təzəkənd yolunun əsaslı şəkildə yenidən qurulmasıdır. Uzunluğu 18 kilometr olan yol respublika əhəmiyyətli Ağdam-Hindarx-Ağcabədi və Mingəçevir-Bəhrəmtəpə yolları ilə birləşir. Yolun əsaslı şəkildə bərpası

yolboyu yerləşən üç yaşayış məntəqəsində 8 min nəfər əhalinin sosial rifah halına olduqca müsbət təsir edəcək. Layihəyə uyğun olaraq, bu yol 5-ci texniki dərəcədən 4-cü texniki dərəcəyə uyğun təkmilləşdirilib.

Dövlət başçısı Quzanlı-İmamqulubəyli-Orta Qərvənd-Xındırstan avtomobil yolunun rəmzi açılışını bildiren lenti kəsib.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Ağdam rayonuna səfəri çərçivəsində Ağcabədi rayonunun Hindarx qəsəbəsində fermer Əsmər Hüseynovaya məxsus 4 hektar pay torpağında əkilmiş pambıq sahəsi ilə tanış olublar.

Ağcabədi Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Şahin Məmmədov və fermer Əsmər Hüseynova təsərrüfatda görülən işlər barədə dövlət başçısına və birinci xanıma məlumat veriblər.

Bildirilib ki, ötən il bu fermer təsərrüfatında 70 hektar sahədə pambıq əkilib və 253 ton məhsul götürülüb.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva pambıqçılarla görüşüb söhbət ediblər.

Pambıqçılar ölkəmizdə kənd təsərrüfatının bu sahəsinin inkişafına göstərilən yüksək qayğıya görə minnətdarlığını bildiriblər.

Noyabrın 5-də prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin Heyvandarlıq Elmi-Tədqiqat İnstitutunun tabeliyindəki "Qarabağ Atçılıq Təsərrüfatı" Məhdud Məsuliyyətli

Cəmiyyətinin Qarabağ Atçılıq Kompleksinin açılışında da iştirak ediblər.

Prezident İlham Əliyev müəssisənin rəmzi açılışını bildiren lenti kəsib.

Kənd təsərrüfatı naziri İnam Kərimov və Qarabağ Atçılıq Kompleksinin direktoru Maarif Hüseynov ölkəmizdə atçılığın inkişafı istiqamətində görülən işlər, kompleksdə yaradılan şərait barədə məlumat veriblər.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva qapalı manejdə yaradılan şəraitlə tanış olublar. Burada Qarabağ atlarının tarixi ilə bağlı sərqi də təşkil edilib.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva qapalı manejdə Azərbaycanın qədim milli "Sür-papaq" atüstü oyununa da baxıblar.

Qeyd olunub ki, "Sür-papaq" oyunu hər birində 4-8 idmançının olduğu iki komandanın iştirakı ilə keçirilir. Bu oyun 20 dəqiqə davam edir.

Dövlət başçısı və birinci xanım kompleksin açıq manejdə Dövlət Sərhəd Xidmətinin Atçılıq Mərkəzinin "Süvarilər" qrupunun nümunəvi çıxışlarına da baxıblar.

Noyabrın 5-də prezident İlham Əliyev Ağdam rayonunun erməni silahlı birləşmələri ilə təmas xəttində yerləşən yaşayış məntəqələrində əhalinin mənzil-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılmasına dair əlavə tədbirlər haqqında sərəncam imzalayıb. Sərəncam Ağdam rayonunun təmas xəttinə yaxın olan yaşayış məntəqələrini erməni silahlı

2018-ci il dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondundan Ağdam Rayon İcra Hakimiyyətinə 3 milyon manat ayrılıb.

Prezident İlham Əliyev eyni zamanda Ağdam rayonunun Birinci Yüzbaşı kəndində yeni ümumtəhsil məktəbi binasının tikintisi haqqında da sərəncam imzalayıb.

Sərəncamda qeyd edilir ki, Ağdam rayonunun Birinci Yüzbaşı kəndində 132 şagird yerlik yeni ümumtəhsil məktəbi binasının tikintisi üçün Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondundan Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyinə ilkin olaraq 1 milyon manat ayrılıb.

Maliyyə Nazirliyinə sərəncamda hissəsində göstərilən məbləğdə maliyyələşməni təmin etmək, İqtisadiyyat Nazirliyinə Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsi layihəsində dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərclərinin bölgüsündə bu Sərəncamın 1-ci hissəsində göstərilən ümumtəhsil məktəbi binasının tikintisinin başa çatdırılması üçün zəruri olan maliyyə vəsaitini nəzərdə tutmaq tapşırılıb.

Nazirlər Kabineti sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll edəcək.

Prezident Ağdam rayonunda əkin sahələrinin suvarma suyu ilə təminatının yaxşılaşdırılmasına dair əlavə tədbirlər haqqında da sərəncam imzalayıb.

Sərəncamda bildirilir ki, Ağdam rayonunun əhalisi 26265 nəfər olan 20 yaşayış məntəqəsində 1050 hektar əkin sahəsinin suvarma suyu ilə təminatının yaxşılaşdırılması məqsədilə 35 subartezian quyusunun layihələndirilməsi və qazılması üçün Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondundan Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə 2,5 milyon manat ayrılıb.

Azərbaycanda hesabatlılıq sahəsində ciddi çatışmazlıqları olan qurumlardan biri də Maliyyə Nazirliyidir. Bu qurum idarəetməsində olan vəsaitlərlə bağlı ictimaiyyətə demək olar ki, heç bir məlumat açıqlamır.

İqtisadçı-ekspert Rövşen Ağayevin sözlərinə görə, Azərbaycanda Dövlət Neft Fondu, Mərkəzi Bankdan sonra irihəcmli dövlət vəsaitlərinin toplandığı 3-cü mənbə Maliyyə Nazirliyidir: "Azərbaycan hökumətinin sərəncamında iri məbləğdə ehtiyatlar var. Neft Fondunun və Mərkəzi Bankın sahib olduğu 45 milyard dollara yaxın valyuta aktivlərini nəzərdə tuturam. Amma üçüncü mənbə də var - Maliyyə Nazirliyinin sərəncamında olan və məbləği 1.2 milyard dollara yaxınlaşan ehtiyatlardan söhbət gedir".

Ekspert bildirir ki, "Büdcə sistemi haqqında" Qanun əsasən cari maliyyə ilinin sonuna bütçənin xərclənməyən, xəzinə hesabında qalan vəsaitlər növbəti ilə keçmir, sərbəst qalıqların hamısı vahid xəzinə hesabına köçürülür: "Əgər büdcə kəsirini qapatmaq və ya normativ çərçivəsində müdafiə olunan xərc maddələrinin maliyyələşməsinə sərf edilmirsə, həmin vəsaitlərin tamamı vahid xəzinə hesabında ehtiyat kimi qalır. Bu ehtiyatların saxlanması və idarəetməsinə isə Maliyyə Nazirliyi səlahiyyətli. Təəssüf ki, Neft Fondunun ehtiyatlarından fərqli olaraq dövlət büdcəsinin xəzinə qalıqları hesabına formalaşan ehtiyatların idarəçiliyi ilə bağlı hesabatlılıq çox məhduddur, Maliyyə Nazirliyinin saytında bu barədə, ümumiyyətlə, mə-

Maliyyə Nazirliyi 1 milyard dollardan yuxarı vəsaitin hesabatını vermir

Ekspert: "Nazirliyin saytında da bu barədə məlumat yoxdur"

lumat yoxdur.

Amma indi Hesablama Palatası ilk dəfə xeyli informasiya açıqlayıb. Məlum olub ki, 2018-ci ilin ortalarına büdcə ehtiyatının məbləği 1.982 milyard manatdır. Onun 981 milyon manatı qanunvericiliyə uyğun olaraq saxlanmaq üçün Neft Fonduna, 19.8 milyon manatı isə Beynəlxalq Banka verilib, daha 163 milyon manatı KapitalBankda

yerləşdirilib. 147,6 milyon manatı isə digər kateqoriyalara aid edilməklə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinə və "Azərbaycan Dəmir Yolları" QSC-yə il ərzində qaytarmaq şərti ilə büdcə ssudası kimi verilib. Təsəvvür edirsiniz, dövlətin maliyyə resurslarının istifadəsinin qanunauyğunluğuna birbaşa səlahiyyətli olan Maliyyə Nazirliyi qanunda nəzərdə tutulmadığı

halda, dövlət resurslarını dövlət şirkətlərinə borc verir".

R.Ağayev fikrincə, ümumiyyətlə, hökumətin sərbəst maliyyə resurslarının banklarda yerləşdirilməsində ədalətli mexanizmlər olmalıdır: "Burada söhbət tək xəzinə qalığından getmir. Yaxınlarda Rusiyada hökumətin sərbəst vəsaitlərinin kredit təşkilatlarında müsabiqə yolu ilə yerləşdirilməsi ilə

bağlı qaydalar qəbul edildi. Bu tip qaydanın tətbiqinə bizdə də ehtiyac var. Yeri gəlmişkən, son illər həcmi 1.5-2 milyard manatdan az olmayan xəzinə ehtiyatının istifadəyə verilməsindən dövlət büdcəsi ən yaxşı halda 3-4 milyon manat gəlir əldə edib. Yeni gəlirlilik 0.2-0.3 faiz olub. Uzun illər Britaniya hökumətində məsləhətçi kimi çalışmış Malqan "Dövlət strategiya sənəti" adlı əsərində yazır ki, Maliyyə Nazirliyi zəifdirsə və bu qurumun strateji yanaşması yoxdursa, bütövlükdə hökumətin strateji vizionunun olması çətindir. Yeni açar qurumdur Maliyyə Nazirliyi".

Onu da qeyd etmək ki, 2019-cu ildə vahid xəzinə hesabının qalığının (sərbəst qalıq vəsaitlərinin) idarəetməyə verilməsindən cəmi 1 milyon manat gəlir əldə ediləcəyi proqnozlaşdırılır. Bu isə 2017-ci ilin müvafiq icra göstəricisindən 6153,9 min manat və ya 7,2 dəfə, 2018-ci ilin proqnoz göstəricisindən isə 5300,0 min manat və ya 6,3 dəfə azdır.

Hesablama Palatası bildirir ki, 2018-ci ilin dövlət bü-

çəsində büdcə ssudası ilə bağlı vəsait nəzərdə tutulmayıb: "Büdcə ili ərzində vahid xəzinə hesabında olan vəsaitin qalığının (sərbəst qalığın) idarəetməyə verilməsi Qaydalar"na əsasən də vahid xəzinə hesabının qalığından büdcə ssudalarının verilməsinə istifadə olunması müəyyən edilməyib".

Palatanın rəyinə görə, vahid xəzinə qalığından Dövlət Neft Fondunun idarəetməsində olan vəsaitlərə görə cari ilin 6 ayının yekunları üzrə 6,2 milyon ABŞ dolları məbləğində faiz gəlirləri hesablandı, qeyd olunan mənbə üzrə vəsait daxil olmayıb: "Qeyd olunan mənbə üzrə büdcədə nəzərdə tutulmuş məbləğ yalnız "Kapital Bank" ASC-də yerləşdirilmiş vəsaitlər üzrə nəzərə alınıb. Cari ilin 8 ayında vahid xəzinə hesabının sərbəst qalıq vəsaitlərinin idarəetməyə verilməsindən dövlət büdcəsinə 2454,0 min manat vəsait daxil olub ki, bu da 2018-ci il üçün nəzərdə tutulmuş məbləğin (6300,0 min manat) 39,0 faizini təşkil edir".

□ Dünya SAKIT, "Yeni Müsavat"

Deputatdan Qarabağ Komitəsinə sərt ittihamlar

Fəzail Ağamalı: "Demokratiya adı altında ağızlarına gələni danışirlər"

Xəbər verildiyi kimi, bir qrup ictimai-siyasi xadimin yaratdığı Qarabağ Komitəsinin 24 noyabra təyin etdiyi Qarabağ mitinqinə Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti (BŞİH) icazə verməyib. Komitə ATƏT-in Minsk Qrupunun üç həmsədr ölkəsinin Bakıdakı səfirliyi qarşısında piket keçirməyi planlaşdırır.

Aksiyalar noyabrın 8-də saat 11:00-da Fransa, saat 12:00-da ABŞ, saat 13:00-da Rusiya səfirliklərinin qarşısında keçiriləcək.

Qarabağ Komitəsinin İşçi Qrupunun noyabrın 5-də növbəti iclası keçirilib. İclasda mitinqə icazə vermədiyi üçün BŞİH-i məhkəməyə vermək barədə qərar qəbul edilib. Bu barədə "Yeni Müsavat" a İşçi Qrupunun üzvü, AĞ Partiya başkanı Tural Abbaslı məlumat verdi: "Çox güman ki, ikinci mitinqə icazə verilməmə səbəbi birinci mitinqin gözləniləndən daha izdihamlı və möhtəşəm keçiril-

məsi olub. Eyni zamanda mümkündür ki, mitinqdə bəzi çıxışçıların çıxışları da buna əsas verib. Hakimiyyət bu nüanslardan ciddi narahatlıq keçirib və belə bir imtina qərarı verib. Qarabağ Komitəsinin İşçi Qrupunun iclası keçirildi və bu iclasda da BŞİH-in imtina qərarından məhkəməyə şikayət qərarı verildi, lazımı sənədlər toplandı. Ehtimal ki, noyabrın 6-da şikayət məktubu məhkəməyə gön-

dəriləcək. Meriya ən azından bu piketlərin keçirilməsinə mane olmamalıdır. Çünki belə etirazlar xalqın həmsədr ölkələrə münasibətinin nümayişidir".

Ana Vətən Partiyasının sədri, deputat Fəzail Ağamalı "Yeni Müsavat" a açıqlamasında bildirdi ki, indiki zamanda bu cür mitinqlərin və piketlərin keçirilməsinə heç bir ehtiyac yoxdur: "Düşmən Ermənistanında çox ciddi proseslər

gədir. Bu prosesləri Azərbaycan dövləti, onun müvafiq qurumları ətraflı formada izləməkdədir. Ölkə prezidenti Ermənistanında gedən prosesləri çox diqqətlə, incəliyinə qəder izləyir. İndiki zaman kəsiyində Qarabağ Komitəsi dediyiniz qurum tərəfindən hər hansı bir mitinqin və ya piketinin keçirilməsinin bizim üçün nə kimi əhəmiyyəti ola bilər? Mənə elə gəlir ki, bunlar yerində olan fəallıq deyil. Yaxınlarda Türkiyə Cümhuriyyətinin 95 illiyi ilə bağlı Qarabağ Azadlıq Təşkilatının sədri Akif bəylə orada təsadüfən görüşdüm. Öz fikirlərimi ona söylədim. Qeyd etdim ki, hər hansı bir addım atanda düşünmək lazımdır ki, bu işğal olunmuş torpaqlarımızın azad olunmasına nə dərəcədə töhfə verəcək. Piketlər də keçirmək istəyirlər. Orada hansı şüarların səslənməsinin əhəmiyyəti böyükdür. Amma bunlar demokratiya adı altında orada

ağızlarına gələni danışır, avantürüst çıxış edirlər. İndi bunlar nə etmək istəyirlər? Azərbaycanı da Ermənistanın tayına döndərmək istəyirlər? Belə fikirləri varsa, kökündən yanılırlar. Çünki Azərbaycanda xalqın mütləq əksəriyyəti ölkə başçısı ilə bərabərdir. Cənab prezidentin yürütdüyü siyasət dövlət və xalqımızın maraqları ilə tam üst-üstə düşür. Biz hələ gözləməliyik ki, Rusiya-Ermənistan münasibətləri hansı səviyyədə davam edəcək, nə şəkildə öz həllini tapacaq. Bizim üçün şanslar yaranmaqdadır. Cənab Sərkisyan rejimi hakimiyyətdən gedəndən hökuməti ələ keçirən, başı ilə deyil dabanı ilə fikirləşən Nikol Paşinyanın atacağı addımları gözləməliyik. Burada Rusiyanın reaksiyasını ciddi şəkildə nəzərə almalıyıq. Hər şeyi dövlətimiz edir. Bu baxımdan belə mitinqlərin əleyhinəyəm, bunun keçirilməsinə heç bir

ehtiyac yoxdur. Soydaşlarımıza müraciət edərim ki, hələ fasilə versinlər. Əgər lazımı gələrsə, hər birimizin iştirakı ilə "Qarabağ azad olsun, düşmən xar olsun!" şüarı ilə möhtəşəm mitinq keçirə bilərik. Ordunun və xalqın iştirakı ilə belə bir mitinq keçirməklə biz daha çox dividendlər qazana bilərik, ordumuza stimül verərik, dünyaya göstərək ki, xalqla ordunun birliyi vəhdəti var. Buna hazır olmalıyıq. İndiki vəziyyətdə isə qəti zaman çatmayıb. Elə olmasın ki, bizdə bu cür mitinqlərin keçirilməsində erməni barmağının olması barədə təəssürat yansın. Onlar fəaliyyətlərində israrlı görünsələr, o zaman onların münasibətinin həllində səmimiyyətlərinə şübhə yaranacaq. İstər-istəməz belə bir nəticəyə gəlinəcək ki, bu proseslərin arxasında erməni barmağı var yaxud da erməniləri müdafiə edən anti-Azərbaycan qüvvələrinin əli var. Prosesləri bu şəkildə davam etdirsələr, biz bu barədə nəticəyə gələcəyik. O zaman şəxsən mənim mövqeyim onlara qarşı daha sərt olacaq".

□ Cavansir ABBASLI, "Yeni Müsavat"

1 ay sonra - dekabrın 5-də sabiq vergilər naziri Fazil Məmmədovun işdən çıxarılmasının bir ili tamam olur. F.Məmmədov işini itirən digər keçmiş nazir həmkarları kimi jurnalistlərdən uzaq qaçır. Amma o, məsələn, Səlim Müslümov və ya Heydər Əsədovdan fərqli olaraq ortaya çıxmır, üstelik, bir neçə aydır ki, Azərbaycandan da uzaqdadır.

Cabbarovun dediklərini xatırlamaq yerinə düşər. Nazir F.Məmmədovun dövründə vergi ödəyicilərindən ödənilməli olan vergi məbləğindən artıq vəsaitlərin alındığını, həmin pulların şəxsi ciblərə axdığını bildirmişdi. Sabiq nazirin ürəyini gücə sala biləcək daha bir iddia vergi şəklində yığılan 4 milyard manata yaxın vəsaitin büdcədən yayındırılaraq ofşorlara yönləndirildiyi barədə idi.

F.Məmmədovun müalicəsinin niyə uzanması barədə bu günlərdə sensasion bir iddia yayılmışdı. Azpolitika.az saytı məlumatlı mənbəyə istinadən yazırdı ki, sabiq nazirin səhhətində heç bir ciddi problem yoxdur. Durumunun ağır olması barədə məlumatlar isə özünün istəyi ilə yaxınları tərəfindən məqsədli şəkildə, qəsdən yayılır. F.Məmmədovun yaxın çevrəsi ilə ünsiyyətdə olan şəxslərdən birinin sözlərinə

olduğunu bildiyi üçün onun belə bir xəstəliyi (*mədəaltı vəzin iltihabı olan pankreatit xəstəliyi əsasən spirtli içkilərdən yaranır - red.*) tutulmasına müəyyən dairələri və ictimaiyyəti inandırmaq çətin olmadı. Ancaq yadıңызda salım ki, əvvəlcə onun infarkt keçirdiyi xəbəri yayılmışdı. Məhz infarkt diaqnozu ilə xəstəxanaya yerləşdirilmişdi. Ancaq sonra bir gecədə diaqnozu dəyişib, Türkiyəyə aparıldı. Bəlkə də gördülər ki, in-

"Ləv stori" ilə başlayan, skrinşotlarla bitən ailə həyatı

Samir SARI

Söhbətə rəhmətlik Molla Nəsrəddinin bir lətifəsi ilə gərək, necə çıxarıq, söhbətin gedişatı göstərsək.

Demək, bir gün Molla oturubmuş evində, ömür-gün yoldaşı ilə göft-gu edirmiş. Birdən qapı açılır, mollanın başı-gözü yarılmış qonşusu tənqilir içəri, deyir, qonşu, başına dönüm, qoyma, arvad məni öldürür. Molla qonşusunu fərməşin dalında yerbəyer edərək qonşunun əli oxlovlu, at maralı arvadı girir içəri, ərini hədələyir, deyir, bu tərəfə çıx, qurumsaq. Kişi bir az da küncə qısılır, Molladan yardım istəyir.

Molla və arvadı araya girirlər, hiddətlənmiş qadını sakitləşdirir, altına mütəkkə qoyub oturdurlar. Qonşunun nə üstə döyüldüyünü dəqiqləşdirməyən Molla görür ki, arvad artıq sakitləşib, istəyir, ortalığı bir az şirinləşdirsin, deyir, ailədə belə şeylər çox olur, barışın getsin.

Daha sonra o, başı və qorxusundan zəhri-bağrı yarılmış qonşusunu naqolay durumdan çıxarmaq üçün deyir, əşi, vallah, bizim arvad da hirsələnəndə çox sərt olur, o gün evdə saqqalından yapışib sürüdü məni.

Qonşu bunu eşitcək kişilənir, fərməşin arxasından deyir: "Yox, əşi, mən saqqalı ələ verən kişilərdən deyiləm".

İndi Mollanın sözü olmasın, ailə söz-söhbətsiz, dava-şavasız olmaz. Dünyanın çox yerində belədir. Bu, təkəcə qadına şiddət məsələsi deyil, bir çox hallarda kişilər də şiddət görür. Fiziki cəhətdən kim güclüdürsə, öz ömür-gün yoldaşını, sevgili yannı, nazənin dildarını basib döyür. Bizim ölkədə kişilər fiziki cəhətdən daha güclü və çəvik olduqları üçün hələlik xal hesabıyla qalib durumdadırlar.

Amma elə ölkələr var ki, orda çoxu caydaq, 80-90 kiloqu, xasiyyətəcə at maralı, üstelik, idmançı cüssəli qadınlar yaşayır. Di gedin, alın, döyün görüm. Mümkün deyil. Adamı, saqqalı varsa, yapışib itsürütməsi edər. Bəstəboy, zərif qadınlara zor tətbiq etməyə nə var ki.

Oğul ona deyərəm ki, uşu-sanda, taekvondo, dzü-do üzrə çempion olmuş, hətta gümüş və ya bürünc medal qazanmış qadına əl qaldırın və dalında dursun. Çətin olar. Hadisə yerinə təcili yardım maşını gələr və şil-küt edilmiş güclü cinsin nümayəndəsini travmatologiya xəstəxanasına aparar. Görünür, ona görə sıravı adamlar, idmançı keçmiş olmayan oğlanlar hələ-hələ idmançı xanımlarla ailə qurmurlar. İdmançı xanımlar çox zaman idmançı oğlanlara ərə gedirlər və xoşbəxt olurlar. Çünki tərəflər bir-birinin zəif və güclü cəhətlərini bilir. Məsələn, boksçu ər əliuzunluq eləse, cüdoçu xanım onu yerə çırpıb boğucu fənd tətbiq edər, əlini üç dəfə döşəməyə çırpmasa, nəfəsini kəsər.

Hərçənd heç kim özünə həyat yoldaşı seçərkən "gün gələcək, mən bunu döyəcəm, qoluma qolay olanı almalyam" kimi düşüncələrin içində olmur. Müasir ailələr bir çox halda "ləv stori" ilə başlayır, skrinşotlarla bitir. "Eşqdir mehrabi uca göylərin, eşqsiz, ey dünya, nədir dəyərin" modunun yerini, gün gəlir ki, Şərq əlbəyaxa döyüş növləri fəndlərinin tətbiqi alır.

Bu, hər cütlükdə olmaya da bilər. Çünki "əlbəyaxa" olmasından əvvəl şərti olaraq "dərbəyaxa" adlandırıla biləcək mərhələ də var. Bax, burada tərəflər münafiqənin dinc yolla tənzimlənməsinə dair danışıqlar prosesinə başlamalı, mərhələli və ya paket həllinə üstünlük verilməlidir. Beynəlxalq birlik də zor tətbiqini dəstəkləmir, hesab edir ki, münafiqənin dinc mexanizmlərlə tənzimlənməsi imkanlı tükənməyib.

Yazının bu yeri ATƏT-in Minsk qrupunun amerikalı həmsədri Uorlikin çıxışlarına oxşasa da, realıq budur: müasir həyatda ailə təsərrüfatını idarə etmək lokal münafiqələr olmadan mümkün olmur. Amma gərək hər saat təmas xəttində gərginlik yaratmayasan, atəşkəs rejimini pozmayasan.

Bilmək lazımdır ki, hər bir zəif tərəfin arxasında qüdrətli güc dayana bilər.

Məsələn, bir dostum danışır ki, onun bir əmisi var, yeganə və erköyün qızını öz bacısıoğluna verib. Gənc ərle arvadın sözü çəpləşən kimi, qız zəng edib atasına şikayət edir, o da gündüz, ya gecə olmasına baxmayaraq, gedib kürəkən bacısıoğlunu tapıb şillələyir ki, köpəyoğlu, mənim qızıma güldən ağır söz deyə bilməzsən.

İdeya vermək kimi olmasın, ailə münasibətləri elə olmalıdır ki, qayınata və ya böyük qayın gecə saat 2-də adama "qonaq" gəlməsin.

P.S. O qədər istedadlı, gözəl və populyar müğənni Sıla da ərini tərəfindən döyülürsə, ta, bu dünyanın nəyindən küsürsünüz, əziz şiddət görən qadınlar?

Fazil Məmmədovu ittihamlara cavab vermək üçün Bakıya çağırırlar

İşdən çıxarılandı 11 ay sonra sabiq vergilər nazirinin Gəncədəki xəstəxanasında yoxlamalar başlaması təsadüfi deyil və bu, digər obyektlərdə də təftişlər olacağına signalıdır; 7 aydır müalicə olunan F.Məmmədovu Bakıda nə gözləyə bilər?

17 il Vergilər Nazirliyinə rəhbərlik etmiş F.Məmmədov işdən çıxarılan nazirlərdən ən gənci olsa da (1964-cü il), vəzifəsini itirən kimi "ətraf mühitlə də bağlntılarını kəsərək" nədənsə, barəsində yalnız "ağır xəstə" xəbərlərinin tirajlanmasında maraqlı oldu. F.Məmmədov ondan sonra hakimiyyətdəki irili-xırdalı məmurların, eləcə də yaxın qohumlarının işdən çıxarılmasına da reaksiya vermədi.

Son yeddi ayda isə sabiq nazir haqda yalnız xəstəxana palatalarında olduğu haqda məlumatlar var. F.Məmmədovun xəstələnməsi barədə ilk xəbər işdən çıxarılandı 5 ay sonra - bu ilin aprelinde yayılmışdı. F.Məmmədovun ürəyinin tutması onun barəsində mediada ciddi ittihamların ortaya çıxdığı dövrlərə təsadüf edirdi. İttihamlar da həqiqətən ürək ağrısından idi. Məsələn, elə yeni vergilər naziri Mikayıl

Beləliklə, sabiq nazirin infarkt diaqnozu ilə özünə məxsus Gəncə Beynəlxalq Hospitalına yerləşdirildiyi xəbərindən bir müddət sonra müalicəsinin Türkiyədə davam etdirilməsinə qərar verildiyi açıqlandı. İyun ayında F.Məmmədov Türkiyədə "American Hastanesi"nə yerləşdirildi. Avqust ayında sabiq nazirin Türkiyədə "Çırağan Palace"da istirahət etməsi xəbərinin ardınca sabiq nazirin səhhətinin kəskin ağırlaşdığı və reanimasiyaya yerləşdirildiyi bildirildi. Son olaraq oktyabrın əvvəlində F.Məmmədovla bağlı yayılmış məlumatda isə bildirilirdi ki, onun səhhəti tam olaraq, normallaşmadığından Azərbaycana qayıda bilmir. "Belə ki, eks-nazir uzun müddət müalicə almasına baxmayaraq, tez-tez hərəreti qalxır. Həkimlər isə onun daha bir kurs müalicə almasını tövsiyə edirlər" deyər, xəbərlərdə bildirilirdi.

görə, F.Məmmədovun vəzifədən çıxıldıqdan sonra həm Bakıda rəsmi orqanlarda qarşılaşacağı bir çox sualları cavablandırmaqdan qaçmaq, həm də vergi adı ilə əvvəlcədən külli miqdarda pul ödətdirdiyi iş adamlarının tələblərindən yayınmaq üçün "xəstəliyi sağalmır". **Sitat:** "Düzdür, hələ nazir olduğu dövrdə də həddən artıq spirtli içkilər qəbul etdiyi, xroniki alkoqolizmdən əziyyət çəkdiyini dair söyləntilər vardı. Ancaq bunun Fazil Məmmədovun səhhətində ciddi problemlər yaratdığına inanmıram. Çünki o, vaxtaşırı müayinədən keçən, səhhətini qoruyan biri olub. Spirtli içkilər səhhətində hər hansı bir ciddi problemlərə səbəb olsaydı, vaxtında qarşısı alınardı. Sadəcə, ictimaiyyəti inandırmaq üçün haqqında yayılan məlumatlardan məharətlə istifadə ediblər. Bəlkə də həkim dostları bunu məsləhət görüb. Hamı spirtli içkilərə meyilli

farkt adı ilə uzun müddət xəstəxanada qala bilməyəcək və ya xaricə apara bilməyəcək, ona görə diaqnozu dəyişdilər". Mənbə onu da əlavə etmişdi ki, F.Məmmədov "Bakıda özü ilə bağlı "suların durulmasını", hamının yadından çıxmasını gözləyir".

Noyabrın 4-də isə bu iddiaları təsdiqləyəcək daha bir məlumat yayılıb. Bildirilir ki, sabiq nazirin obyektlərində yoxlamalar başlayıb. "Bir vaxtlar sahibkarlara göz verib, işiq verməyən eks-vergilər naziri Fazil Məmmədov özü yoxlamalara məruz qalıb. Sabiq nazirin Gəncədəki obyektlərində 4 gündür təftiş aparılır. Xüsusilə F.Məmmədova məxsus Gəncə Beynəlxalq Xəstəxanasında aparılan yoxlamaların vergidən yayınma ilə bağlı olduğu bildirilir. Güman olunur ki, F.Məmmədov özü rəhbər vəzifədə olarkən, xəstəxanasının külli miqdarda vergidən yayınmasına yol verib" deyər, modern.az-ın xəbərində bildirilir.

Qeyd edək ki, uzun illər ölkənin ən iri məmur oliqarxları sırasında ilk üçlükdə olmuş F.Məmmədovun böyük biznes imperiyası var. Yəni yoxlamalar onun hələ əyaletdəki "xırda" hesab olunan obyektlərdən başlayıb. Belə güman etmək olar ki, F.Məmmədovun obyektlərində işdən çıxarılandı 11 ay sonra yoxlamalar başlaması təsadüfi sayılmır və bu, təkəcə Gəncədəki deyil, digər obyektlərdə də təftişlər başlayacağına (əgər başlamayıbsa) signalıdır. Belə olacağı təqdirdə isə F.Məmmədov müalicəsini ya Bakıda davam etdirə və ya suallara cavab vermək üçün zorla gətirilə bilər.

□ **ORXAN,**
"Yeni Müsavat"

Noyabrın 5-dən etibarən Milli Məclisdə Azərbaycanın 2019-cu il üzrə dövlət büdcəsi zərfinin müzakirəsinə başlanılıb. Zərfin müzakirəsində Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq, Aqrar siyasət, Təbii ehtiyatlar, energetika və ekologiya, Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə, İctimai birliklər və dini qurumlar komitələri iştirak edib.

İclası maliyyə naziri Samir Şərifov, Hesablama Palatasının sədri Vüqar Gülməmmədov, iqtisadiyyat nazirinin müavini Şirzad Abdullayev, ekologiya və təbii sərvətlər naziri Muxtar Babayev, Dövlət Neft Fondunun (ARDNF) icraçı direktoru Şahmar Mövsümov, vergilər naziri Mikayıl Cəbbarov, əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayev qatılıb.

Qanun layihəsində dövlət büdcəsinin gəlirləri 22 917,5 mln. manat məbləğində proqnozlaşdırılıb. Bu da 2018-ci ilin proqnoz göstəricisi ilə müqayisədə isə 768,5 mln. manat və ya 3,5% çoxdur. Növbəti ildə dövlət büdcəsi gəlirlərinin ÜDM-ə nisbəti 28,0% səviyyəsində nəzərdə tutulub.

2019-cu il dövlət büdcəsi gəlirləri üzrə proqnoz 7 316,0 mln. manatı və ya 31,9%-i Vergilər Nazirliyinin xətti ilə daxilolmaların, 11 364,3 mln. manatı və ya 49,6%-i ARDNF-dən transferlərin, 3 451,6 mln. manatı və ya 15,1%-i Dövlət Gömrük Komitəsinin xətti ilə daxilolmaların, 785,6 mln. manatı və ya 3,4%-i isə digər gəlirlərin payına düşür.

Qeyd edək ki, 2019-cu il dövlət büdcəsinin neft gəlirlərinin hesablanmasında orta ixrac qiyməti 60 ABŞ dolları nəzərdə tutulub.

2019-cu il dövlət büdcəsinin xərcləri 24 780,1 mln. manat məbləğində olmaqla, 2018-ci ilin proqnozu ilə müqayisədə isə 1680,1 mln. manat və ya 7,3% çox proqnozlaşdırılıb. 2019-cu ildə dövlət büdcəsi xərclərinin ÜDM-ə nisbətinin 30,2% səviyyəsində olması nəzərdə tutulub.

2019-cu il dövlət büdcəsi xərclərinin strukturunda təhsil xərcləri 2, 275 mlrd. manat, səhiyyə xərcləri 1, 048 mlrd. manat, müdafiə xərcləri 3, 038 mlrd. manat, beynəlxalq fəaliyyət və beynəlxalq təşkilatlara üzvlük xərcləri 185,7 mln. manat, Naxçıvan MR-in dövlət büdcəsinə verilən dotasiya 300,4 mln. manat proqnozlaşdırılır.

Dövlət büdcəsi kəsirinin yuxarı həddi 1862,6 mln. manat məbləğində müəyyən edilib ki, bu 2017-ci ilin dövlət büdcəsinin faktiki kəsirindən 784,8 mln. manat və ya 72,8%, 2018-ci il dövlət büdcəsinin proqnozlaşdırılan kəsirindən 911,6 mln. manat və ya 95,9% çoxdur. Qanun layihəsində dövlət büdcəsi kəsirinin maliyyələşdirilməsi mənbəyi olaraq özəlləşdirmədən, digər mənbələrdən daxilolmalar (daxili və xarici borclanma), 2019-cu ilin 1 yanvar tarixinə dövlət büdcəsinin vahid xəzinə hesabının

Parlamentdə hökumətlə birgə büdcə müzakirələri başladı

Samir Şərifov: "Növbəti ildə böyük vergi islahatına gedirik, bu, kifayət qədər cəsarətli addımdır"

qalığı) göstərilib. Dövlət büdcəsi kəsirinin 2019-cu ildə ÜDM-ə nisbəti 2,3% təşkil edəcəyi nəzərdə tutulub.

2019-cu il icmal büdcənin gəlirləri 29 724,6 mln. manat və ya cari ilə nisbətən 1 599,9 mln. manat və ya 5,7% çox, xərcləri 27 372,3 mln. manat və ya əvvəlki ilə nisbətən 797 mln. manat və ya 3,0% çox nəzərdə tutulub.

"2019-cu il üçün ehtiyac meyarının həddi haqqında" qanun layihəsinə əsasən ünvanlı dövlət sosial yardımının təyin edilməsi məqsədilə gələn il üçün ehtiyac meyarının həddi 143 manat məbləğində müəyyən edilib.

Bununla yanaşı, 2019-cu il üçün yaşayış minimumunun ölkə üzrə 180 manat, əmək qabiliyyətli əhali üçün 191 manat, pensiyaçılar üçün 149 manat, uşaqlar üçün 160 manat müəyyən edilməsini nəzərdə tutulub.

Sosial təminatı və sosial müdafiəni həyata keçirən müvafiq icra hakimiyyəti orqanının 2019-cu il büdcəsi haqqında qanun layihəsinə əsasən fondun gəlirləri 3 928,1 mln. manat həcmində proqnozlaşdırılıb ki, bu da 2018-ci ilin müvafiq proqnoz göstəricisindən 349,3 mln. manat və ya 9,8% çoxdur.

2019-cu ildə fondun gəlirlərinin məcburi dövlət sosial sığorta haqlarından, sair gəlirlərdən və fondun büdcəsinin balanslaşdırılması məqsədilə dövlət büdcəsinin öhdəliklərinin maliyyələşdirilməsi üçün dövlət büdcəsindən ayrılan vəsaitlərdən ibarət olacağı nəzərdə tutulub.

2019-cu ildə fondun xərclərini 3 928,1 mln. manat olacağı

nəzərdə tutulub ki, bu da 2018-ci ilin müvafiq proqnoz göstəricisindən 349,3 mln. manat və ya 9,8% çoxdur.

2019-cu ildə fondun xərclərinin əhaliyə ödənişlər, AHİK xətti ilə sığortaolunanların sənatoriya-kurort müalicəsi və sağlamlaşdırma tədbirlərinin həyata keçirilməsi üzrə AHİK vasitəsilə maliyyələşdirilən xərclər, pensiya və müavinətlərin əhaliyə çatdırılması, bank əməliyyatlarının aparılması üzrə xidmət haqqı xərcləri, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının və onun yerli orqanlarının və müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın saxlanılması xərcləri və digər xərclər istiqamətlərində icra ediləcəyi nəzərdə tutulub.

Müzakirələrdə çıxış edən Milli Məclisin birinci vitse-spkəri, Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədri Ziyafət Əsgərov deyib ki, 2019-cu ilin büdcəsi əvvəlki illərdə olduğu kimi sosial yönümlüdür. Z. Əsgərovun sözlərinə görə, 2019-cu ilin dövlət büdcəsində müdafiə və təhlükəsizlik xərclərinə 3 milyard 37 milyon manat nəzərdə tutulub ki, bu da 2018-ci ilin büdcəsindən 4,6 faiz çoxdur. Komitə sədri qeyd edib ki, 2019-cu ilin büdcəsində hərbi qulluqçuların mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində xərclər 30 milyon manat səviyyəsinə çatacaq. "Hökumət bu dəfə də hərbi döyüşlərdə iştirak edən şəxslərin sosial vəziyyətinə xüsusi diqqət ayırır". Çıxışı zamanı büdcənin neftdən asılılığının azaldılması ilə bağlı səslənən fikirlərə münasibətini bildiren Z. Əsgərov

qeyd edib ki, Dövlət Neft Fondundan transferlərdən imtina etməkdə düzgün deyil:

"Bu gün dünyada neftin 57 faizi yanacaq kimi istifadə olunur. Hazırda dünyada elektrik enerjisi ilə çalışan nəqliyyat vasitələrinin istehsal olunduğunu nəzərə alsaq, 10-15 ildən sonra yanacaq olan tələbat 57 faiz azalacaq. O zaman neftin qiymətində azalmalar müşahidə olunacaq. Belə olan vaxtda niyə biz neftimizi dünya bazarına çıxarıb ondan əldə etdiyimiz gəlirlər hesabına iqtisadiyyatımızı genişləndirməyək? Ölkəmizdə sosial layihələr işləyib hazırlanıb, yol infrastrukturuna diqqət ayrılır. Bunu xalqımız üçün edirik. Bu, sosial vəziyyətin yaxşılaşdırılması deyilmi?"

"Yeni büdcə qaydamız neftdən asılılığın azaldılmasına yönəlib. Yeni neft qiymətləri aşağı düşdükdə, biz dərhal xərcləri azaltmamalıyıq. Çünki bu, ikinci zərbə kimi endirilmiş olacaq. Yeni büdcə qaydasına riayət etsək özümüzü təhdidlərdən qorumuş olacağıq. İqtisadi siyasətimizi həyata keçirməkdə diqqətli olmalıyıq". Modern.az-ın məlumatına görə, bunu maliyyə naziri Samir Şərifov deyib. Nazir bildirib ki, Dövlət Neft Fondundan büdcəyə transfer eyni zamanda tədiyyə balansının, valyuta bazarının tənzimlənməsində böyük rol malikdir. "Fond valyuta bazarına müəyyən səviyyədə vəsait çıxarmalıdır ki, bazarda xarici valyutaya tələbat tam və dolğun təmin olunsun. Bu məsələni də nəzərdən qaçırmamalıyıq. Belə ki, transfer dövlətin xərclərinin orta və uzunmüddətli intizamlı həyata keçirilməsinə xidmət edirsə, digər

tərəfdən böyük həcmdə xarici valyutanın bazara çıxarılmasının qarşısını almalı və eyni zamanda həmin optimal səviyyəni qarşılamalıdır".

S.Şərifov gəlirlərlə bağlı risk faktorlarını sadalayıb: "Yeganə risk faktoru digər neft gəlirlərindən əldə ediləcək daxilolmalarımız ola bilər. Söhbət mənfəət vergisindən gedir. Bunun da ödəyiciləri SOCAR-dır. SOCAR-ın isə xarici valyutada daxilolmaları o qədər yüksək deyil. Əvvəl daha çox xam nefti, neft məhsullarını xarici bazarlara yönlədirsə, hazırda daxili istehlakımız kifayət qədər yüksək sürətlə artır. Nəticə etibarı ilə daxili bazarda məhsullarını satır. Daxili bazarda isə vergilərimiz Vergilər Nazirliyi tərəfindən müvafiq qaydada yığılacaq".

O bildirib ki, növbəti ildə böyük vergi islahatı başlayacaq: "Bu, dövlət tərəfindən atılan kifayət qədər cəsarətli addımdır. Müəyyən müddət ərzində dövlət büdcəsinin müəyyən gəlirindən faktiki olaraq imtina edirik". Nazir bildirib ki, iqtisadiyyatda şəffaflaşma baş verməsini, kölgə iqtisadiyyatının tədricən azaldılmasını və bunun üçün sahibkarlar üçün stimül yaradılmasını istəyirlər. "Sahibkarları həvəsləndiririk ki, onlar da bu addımı dəstəkləsinlər. Sosial sığorta haqlarının işçi və işəgötürən arasında bölgü məsələsinə toxunmuşuq. Bunlardan sonra belə, Dövlət Neft Fondundan transfer əhəmiyyətli dərəcədə artmır". O qeyd edib ki, əvvəllər Dövlət Neft Fondunun xətti ilə bir sıra layihələr maliyyələşdirilirdi. Qeyd edib ki, indi bunlar dövlət büdcəsi ilə maliyyələşdiriləcək.

"Azərbaycanda təkə büdcədən ayrılan vəsait hesabına ümumi daxili məhsulu 3 faizə qədər artırmaq olar. Necə olur ki, o qədər vəsait ayrılır, ancaq ümumi daxili məhsulun 2 faiz artırılması proqnozlaşdırılır və cəmi 0,8 faiz artım var. Deməli, vəsaitdən səmərəli şəkildə istifadə olunmur. Bunu başqa cür izah etmək mümkün deyil. Ona görə də hesab edirəm ki, bu istiqamətdə monitorinqlər aparılmalıdır". Bunu isə deputat Əli Məsimli deyib. Deputat bildirib ki, Azərbaycan büdcəsi və iqtisadiyyatının sosial blokla yetərinə əlaqəsi yoxdur. "Büdcədə artımlar var. Ancaq necə olur ki, Cənubi Qafqazın iqtisadiyyatın 3-də 2-ni təşkil edən Azərbaycanda minimum əmək haqqı başqalarından aşağıdır. Bu, heç bir məntiqə

sığan bir şey deyil. Bu, Hesablama Palatasının rəyində də öz əksini tapıb. Azərbaycan vətəndaşlarının gəlirlərinin strukturu analiz olunmalıdır. Çünki büdcədə əmək haqqının payı çox aşağıdır. Neçə ildir ki, Azərbaycanda inflyasiyanın artım tempi əhalinin gəlirlərini üstələyir. İndiyə qədər əmək haqqının artımı inflyasiyanı kompensasiya etməyib. Bununla bağlı ciddi analizlər aparılmalıdır. Büdcə təşkilatlarında çalışanların məaşlarının artırılması istiqamətində gözə görünən, nəzərə çarpan addımlar atılsın", - deyərək, deputat bildirib.

Deputat Zahid Oruc iri şirkətlərin özəlləşdirilməsi zərurətindən danışıb: "Azərereji" uzun illər SOCAR xəttindən dotasiyalanan və sonra da borcları silinən sektor olaraq qalır. Aydınliq gətirilməlidir ki, "Azərereji" daha nə qədər dövlətin çiyində yük olaraq qalmağa davam edəcək". Deputatın sözlərinə görə, Azərbaycan çox haqlı öyünür ki, Avropanın enerji təhlükəsizliyində xüsusi rol oynayıb. "Prezident çox haqlı olaraq məlum müşavirədə "Azərereji" rəhbərliyini qınayıb. Bu adamlar nə üçün məsuliyyətsizliyə yol veriblər ki, ölkənin özünün daxili enerji təhlükəsizliyində ziyan gəlmiş olub. "Azərereji" bundan sonra nə qədər dövlətin çiyində yük olaraq daşınmağa davam edəcək. Bu məsələyə aydınlıq gətirilməlidir".

"Bu il Gömrük Komitəsinin malların idxalından 1 milyard manata yaxın dövlət büdcəsinə vəsait daxil olub. Ancaq biz rüsumları və gömrük tariflərini artırmamışıq. Bəs bu qədər vəsait nəyin hesabına büdcəyə daxil olub?" "Qafqazinfo"nun xəbərinə görə, bunu deputat Vahid Əhmədov parlamentdə çıxışında deyib. O, bunun səbəbini Gömrük Komitəsində aparılan kadr siyasəti ilə əlaqələndirib: "Gömrük Komitəsində rüşvət-xorluğun qarşısının alınması nəticəsində büdcəyə 1 milyard vəsait daxil olub. Azərbaycan 27 ildir ki, müstəqil dövlətdir. Hər il bir milyard daxil olsaydı, görün bu təkə gömrük sahəsindən 27 milyard pul edirdi. Ancaq bu məbləğ hələ indi büdcəyə daxil olur. Bunu əvvəllər kim mənim səyibse, məsələni araşdırmaq artıq hüquq-mühafizə orqanlarının işidir. Qeyd edim ki, Azərbaycanda kölgə iqtisadiyyatının həcmi çox böyükdür. Mən burada rəqəmi açıqlamaq istəmirəm. Bunu aradan qaldırmaq üçün ciddi işlər görülməlidir".

Komitə müzakirələri davam etdiriləcək.

□ E.PAŞASOY,
"Yeni Müsavat"

Bloqçu üçün təzə familiya

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

"Yaxşı bloqçuya blok qoymazlar, bir blok mənzil verərlər"

(Azərbaycan ata sözü)

Rusiya bloqçu İlya Varlamov da bizim hökumətin jurnalistlərə dövlət qayğısı proqramından yararlanmaq fürsəti qazandı, onu qutlayırıq. Düzdür, bir az qanqaraçılıq olmuşdu, onu sərhəddən, təy-yarənin trapından ənən kimi qovmuşdular, sonradan üzrxahlıq, gül buketi, təndir kababı və sairə ilə birtəhər qaytarıb gətirdik. Ancaq atalar deyib, çəkisməsən bərkişməzsən. Görüsməsən gülüşməzsən. Öpüsməsən sevişməzsən. Nəsə, söhbəti çox uzatmağın mənası yoxdur, indən belə Varlamovla bizim hökumətin dostluğu ümidvarlıq möhkəm olacaqdır. Çünki bu brat (vəziyyət ruscadır) 2016-cı ilin oktyabrında - söz vaxtına çəker - Azərbaycana gəlmişdi, çoxlu tənqid yazmışdı. Öz bloqunda Bakının kasıb məhəllələrini, uçuq evləri, keçilməz səkiləri, nə bilim, işıq yanmayan göydələnləri fotoreportaj eləmişdi. Təxminən sanarsan hazırda dustaq həyatı yaşayan bloqçumuz Mehman Hüseynovun hərəkətlərini yamsılamışdı. Yağış yağdı, küçə daşdı, nazir özünə villa qayırdı, yetimlər isə acımdan öldü və sairə. Adama deyərlər, sənə nə? Yetim bilir, nazir bilir. Bəlkə yetimə bu cür xoşdur? Nəşün otlə dırnağın arasına girirsən?

Əlbəttə, bu Varlamov Rusiya vətəndaşı olduğundan onu Mehman müəllimin yanına - 14-cü kolona istirahətə göndərmək imkanlarımız zəifdir, o səbəbdən qovub qaytarmaq, məcə, bəs elədi. İndi böyük ehtimalla dərs çıxacaq, ölkəmizin inkişafından qürur duyacaq, gölməçə-qurbağa fotoları deyil, çiçəklənən müasir işıq dirəklərinin, istirahət parklarının şəkillərini paylaşacaqdır. Belə də lazımdır, nəyə gerek nöqtə boyda problemləri qabardırırsan? Düşməni dəyirmanına su axıdırsan, xaricdən maliyələşən qara qüvvələrin yanında durursan? (hərçənd İlya Varlamovu yəqin ki, "xaricdən maliyyələşən sarı qüvvə" adlandırmaq daha məntiqli uyuğundur).

Problemlər, şəhər təsərrüfatında əyər-əskiklər dünyanın hər yerində var. Məsəl üçün, Varlamov Bakıda piyadaların rahat gəzməsi üçün səkilərin, pandusların olmadığını yazmışdı, yolların əcaib hasarlanmasını qabartmışdı. Nə olsun? Ona qalsa Suriyanın Hələb şəhərində bu dəqiqə bir salamat bina qalmayıb. Çində isə ölkə hasara alınıb. Üstəlik, bunun özünün saçı külək dağıtmış qarğa yuvasına oxşayırdı, bəyəm biz sənə deyirik ki, ay İlya müəllim, niyə saçını düzəltməyirsən? Haqqımız da yoxdur deyək. Hərənin saçını istədiyi şəkildə dağıtmaq hüququ var, o cümlədən hər bir xalqın öz paytaxtını xaraba qoymaq ixtiyarı. Sözgəlişi, mən srağagün Fəvvarələr meydanından "keçirdim" (əgər o mühasirə zolağını yarmaq keçid sayılırsa), gördüm oranı çəpərləyib yekə bir tolkuçka açıblar, hələlik taxta dükənlər boş idi, deyir, burda Yeni il bazarı olacaqdır. Yeni ilə 2 ay qalmış, Yeni ildən də sonra 2 ay bizdə şəhərin mərkəzi taxta dükənlərin ixtiyarına verilir. Biz indi bu yolsuzluqdan şikayətlənə bilirikmi? Yox. Biz heç Bakının bələdiyyəsini seçə bilmirik - yalandan-palandan olsa da. Ancaq teki sabitlik olsun, uğurlu daxili və xarici siyasət davam etsin. İnsana başqa nə lazımdır? Səki, keçid, fəsad, arxitektura, nə bilim, işıq gələn, it hürən... Bunlar nağıl söhbətlərdir. Səki yoxdur, maşın yoluyla gedərik. Biz nəşəxor uşaqların sürdüüyü avtobuslarda gəzən camaatlıq, bu da deyir pandus yoxdur. Yox bir, hindus...

Əlbəttə, yuxanda yazdım, artıq İlya müəllim tənqiddən nəticə çıxarıb, güman edirəm onu daha dərin dövlət proqramına cəlb edə bilirik. Məsəl üçün, yaxşı maaşla Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin mətbuat xidmətinə rəhbər qoymaq olar, elə Hacıbala müəllimdən sonra mən bilənə Əlabas müəllimi də ordan çıxardıblar, hazırda müqəddəs yer boşdur. Qoy indi problemləri özü yaxından görsün. Bizdə jurnalistlərin dövlət vəzifəsinə çəkilməsi müsbət praktikadır, nəinki mətbuat katibi, hətta bu yaxında bir həmkarımızı icra başçısı qoydular. İlya Varlamovu Mixail Zabelin-in yerinə deputat seçsək pisdirmi? Ya da Samuxa icra nümayəndəsi.

Bir dəne də jurnalistlərin dənizə baxan binasında qəşəng mənzil vermək olar, yaşasın, yolda-irizdə çox sülənməsin. Əflatun müəllimdən də xahiş edirik, bunun bloqunu heç vaxt reket bloqlar dəftərinə salmasın. Hətta istəsə, beş dəqiqəyə "ASAN-xidmət"də təzə soyad verərik, olar Varlanov. Bundan sonra pulu tək başından, qalsın altında.

Əfqanıstanda "Taliban" hərəkatı yenidən fəallaşmışdır. Son aylarda hökumət qüvvələri ilə toqquşmaların sayını artıran qruplaşma ötən həftə sonu Uruzqan vilayətinin Tarinkot şəhərində ordu və polis bazasını ələ keçirib. Bazada olan 25 polis və ordu nümayəndəsindən xəbər yoxdur.

xi çox qədimlərə gedib çıxır. "Taliban" sözü puştun dilində "tələbə" deməkdir, daha çox Pakistan və Əfqanıstanda dini mədrəsələrdə təhsil alanlara verilən ümumi addır. Ancaq "Taliban"ın yetişdiyi mədrəsələr sıradan din təlimi mərkəzi deyil, siyasi İslam fikirlərinin yayıldığı mərkəzlərdir. İlk

dü) dəstəyi alan "Taliban" hərəkatı sovetlərə qarşı savaşa ən böyük güc idi. Savaş müqəddəs savaş elan olunduğu üçün

Sovetlər Əfqanıstanı tərk edəndə ölkədə artıq bir neçə güclü silahlı birləşmələr vardı. Ölkədə ruslardan sonra başla-

xud heyvan rəsmi olan əşyaların satışı və sərgisi qadağan edildi.

Lakin "Taliban"ın Əfqanıstanda xalq arasında nüfuz qazanması, nəticədə hakimiyyəti ələ keçirməsinin təbii səbəbləri vardı. Mühəribədən, yoxsulluq və rüsvətə qorluqdan, ən mühümü isə qeyri-sabitlik, təhlükə-

Bitməyən "Taliban" kabusu - "tələbələr" gücü haradan alır?

Əfqanıstan hakimiyyəti ilə nüfuz müharibəsinin yenidən şiddətlənməsinin səbəbi

Ümumiyyətlə, son 3 ayda Əfqanıstanda İŞİD və "Taliban" fəallaşmışdır. Hökumət qüvvələri tez-tez qarşıdurmağa gedən silahlı sentyabr ayında Kabildə terror hücumu həyata keçirib, eləcə də Fərəh və Badqis əyalətlərində 15 polis əməkdaşını öldürüb. Avqustda isə "Taliban" silahlılarının Əfqanıstanın şimal-qərbindəki Fəryab vilayətində hərbi bazaya hücumu nəticəsində azı 17 hərbiçi ölüb, daha 12 nəfər yaralanıb. Baza terrorçuların əlinə keçib.

Əfqanıstanda "Taliban"ın bu qədər fəallaşması ölkədəki hərbi-siyasi vəziyyəti yenidən gözlər önünə gətirir. Məsələ ondadır ki, uzun fasilədən və iki il tənqirdən sonra nəhayət, oktyabrın 20-də Əfqanıstanda parlamentin aşağı palatasına seçkilər keçirilib. Seçkilər zamanı 10-u polis, biri hərbiçi olmaqla 28 nəfər ölüb, 1000 nəfər isə yaralanıb. Lakin hər bir halda bu seçkilər 2010-cu ildən bu yana keçirilir və ciddi hadisə hesab olunur.

Seçkilər və toqquşmalar Əfqanıstan uğurunda savaşın daha da şiddətləndiyini göstərir. Yeri gəlmişkən, iki gün əvvəl Pakistanda ölkə Senatının sabiq üzvü, "Talibanın atası" ləqəbi ilə məşhur olan Sami al-Xak öldürülüb. Hələlik onun kim tərəfindən qətlə yetirildiyi bilinmir. Lakin bilinəndir ki, Əfqanıstanın da daxil olduğu Mərkəzi Asiya növbəti terror müharibəsinin ünvanı hesab olunur. 4 ildir Əfqanıstan İŞİD-in yerləşməsi prosesi müşahidə olunur. Güman ki, növbəti savaşın əsas aktörülərindən biri də İŞİD olacaq. Lakin "Taliban" da mövqelərini itirmək istəmir.

Hazırda Əfqanıstan 34 vilayət və 407 rayona bölünüb. Bunlardan 229-na hökumət, 59-na isə "Taliban" nəzarət edir. Qalan 119 mübahisəli ərazidə şiddətli döyüşlər gedir. Belə görünür ki, "Taliban" Əfqanıstanı əldən vermək istəmir. Sovetlərin Əfqanıstanı müdaxiləsi sonrası baş verən müharibədə ortaya çıxan "Taliban" təxminən 30 ildən çoxdur mövcuddur, bunun 22 ilini Əfqanıstanı nəzarət edir. Amma qruplaşmanın dini-ideoloji tari-

dəfə 1866-cı ildə Hindistanda qurulan (o zaman Hindistan və Pakistan ümumi bir müstəmləkə ərazisi idi - K.R.) Diyoabendi mədrəsəsi ingilis müstəmləkəçiliyinə qarşı mübarizə fikirlərinin yayıldığı mərkəz idi. Bu təxminən ümumi İslam aləmində yayılmağa başlayan oyanış dalğasının təsiri idi. Bu, cür mədrəsə və məktəblər Hindistan və Pakistan ərazilərində yaygın idi, amma bu məktəblər daha çox fikri oyanışı təbliğ edirdilər.

1980-ci ildə SSRİ silahlı qüvvələri Əfqanıstana yeridilir və buna qarşı Əfqanıstanda xalq müqaviməti başlayır. Bu zaman təbii ki, dini mədrəsə və qruplar cihad təbliğatına köklənirlər. "Taliban" eyni zamanda bir dini hərəkat olmaqla yanaşı, puştun tayfaları arasında çıxmış, dini və etnik xarakterləri birləşdirən yerli şərtlərin təsiri etdiyi bir düşüncə cərəyanı idi. Əfqan savaşı bu düşüncənin genişlənməsinə güc, öz də silahlı güc qazanmasına səbəb oldu. Nəticədə savaş zamanı böyük təcrübə toplayan, çoxlu sayda tərəfdarları olan hərəkat dövrün ən müasir silahlılarına sahib idi. 1989-cu ildə sovetlər Əfqanıstanı tərk edərkən ölkədə ən böyük müttəşəkkil qüvvə "Taliban" silahlıları idi. "Taliban"ı güclü edən bir neçə səbəb vardı.

Birincisi, din amili. Savaş dini şüarla başladılmışdı, işğalçılara qarşı cihad elan olunmuşdu. Ərəb ölkələrindən dini, mənəvi, siyasi, maddi və canlı qüvvə (yüzlərlə ərəb Əfqanıstanda sovetlərə qarşı savaşı-

yan daxili savaş 1996-cı ildə "Taliban"ın digər rəqiblərini məğlub edərək Kabili ələ keçirməsi ilə nəticələndi, ancaq savaş bitmədi. "Taliban" Əfqanıstanın 85 faizini ələ keçirərək "Əfqanıstan İslam Əmirliyi" elan etdi.

Ümumi olaraq Hənəfi məzhəbinə mənsub olmasına və sufi təriqətləri təsiri olmasına baxmayaraq, "Taliban" təkfiqdir, dğər dini inanclara qarşı, o cümlədən şiə Hazari tayfalarına qarşı qırğınlara səbəb olub. Çoxlu sayda hazari günahsız olaraq öldürülüb. Ancaq "Taliban" eyni zamanda sünni müsəlmanlara qarşı da mülayim deyildi. "Taliban"ın hakimiyyəti altında olan ərazilərdə televizor, video, səs yazma qadağandır. Məktəblər qapadıldı, qız uşaqlarının təhsil alınması qadağan edildi. Qadınların məhrəm (yaxın qohumu) olmadan küçəyə çıxması yasaqlandı, evdən çıxan qadınlar yerli əfqan çadrası - başdan ayağa qədər örtən, yalnız gözləri görünən geyim geyməli idilər.

Eyni zamanda kişilərin saqqal saxlaması, saçlarının alına qədər uzadılmaması qadağası qoyulmuşdu. Əmma mə bütünü uşaqlara və dövlət məmurlarına məcburi olub. Uşaqların göyərçin saxlanması, uçurtması, çərpələng uçurtması, şahmat oynaması qadağan olundu. Eyni zamanda kağız-çanta və tualet kağızı da daha əvvəl Quran səhifələrinin təkrar emalından ola biləcəyi şübhəsi ilə yasaqlandı. Üzərində və ya qutusunda insan, ya-

sizliyin qorunmadığı Əfqanıstanda sovetlərə qarşı savaşa hər biri özünü nəzarət etdiyi bölgənin ağası sayan silahlı qruplardan fərqli olaraq nəzarət etdiyi bölgələrə sülh, sabitlik, ədalət gətirdi. Bu isə ilk vaxtlarda əhalinin diqqətini və marağını cəlb elədi. Nəticədə bir çox bölgələrin əhalisi xaos və anarxiya qarşısında "Taliban"ın ədalətinə və gücünə sığındı. Bir də təbii ki, etnik amildir, çünki "Taliban" ən böyük etnik qrup olan puştunların təmsilçisi idi.

11 sentyabr hadisələrindən qısa müddət sonra ABŞ "Talibana" qarşı müharibə elan etdi. 2001-ci il oktyabrda hava zərbələri ilə başlayan Amerika hücumları qısa müddətdə Əfqanıstanın paytaxtı Kabilin alınması ilə nəticələndi. "Taliban" isə dağlara çəkildi. Bir müddət səssiz qalsa da, 2004-cü ildən başlayaraq "Taliban"ın Əfqanıstanda hücumları artmağa başladı. 2009-cu ildə isə yerli hökumət və ardınca isə amerikalılar Əfqanıstanda sülhün əldə olunması üçün "Taliban"la danışıqlara getməyin vacibliyindən danışmağa başladılar.

Ancaq buna baxmayaraq, "Taliban" və Əfqanıstan hakimiyyəti arasında nüfuz müharibəsi yenidən şiddətlənib. Çünki sülh əldə olunana qədər hər kəs daha böyük əraziləri ələ keçirməkdə qərarlıdır. Digər tərəfdən, maraqlı xarici qüvvələr bu savaşın tez bitməsinə maraqlı deyil.

□ **Kənan RÜVŞƏNOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Iki gün sonra - noyabrın 8-də Astanada "Rus NATO-su" kimi tanınan Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının (KTMT) toplantısı keçiriləcək. Toplantıda qurumun baş katibi məsələsinə nöqtə qoyulacağı gözlənilir.

"Yeni Müsavat" xatırladır ki, ötən həftə KTMT-nin erməni kökenli baş katibi, general Yuri Xaçaturov vaxtından əvvəl vəzifəsindən azad edilib. O, 3 illik səlahiyyət müddətinin bitməsinə il yarım qalmış öz postu ilə vidalaşmalı olub. Səbəb də Xaçaturov haqqında ölkəsində 2008-ci ilin 1 mart qanlı olayları ilə bağlı açılan cinayət işidir.

Məlumdur ki, İrəvan Xaçaturovun yerinə təzədən öz nümayəndəsini təyin etməyə çalışırdı. "Baş katibin hansı soyad daşması önəmli deyil. O, nəzərdə tutulduğu kimi, səlahiyyət müddətinin sonunadək Ermənistan təmsilçisi olmalıdır", - deyə Nikol Paşinyan demişdi. Lakin belə görünür, Paşinyanın arzusu baş tutmayacaq və işğalçı ölkəyə Qarabağ məsələsində müəyyən psixoloji üstünlük yaradan KTMT rəhbərliyi Ermənistanın əlindən birdəfəlik alınacaq - təbii ki, "Rus NATO-su"nun əsas dövləti olan Rusiyanın prezidenti Vladimir Putinin iradəsi ilə.

Yeri gəlmişkən, bu arada yeni baş katibin kimliyi təxminən bəlli olub. "Yeni Müsavat"ın Rusiyadakı "Kommersant" qəzetinə istinadən verdiyi xəbərə görə, təzə baş katib bu dəfə Belarusdan olacaq. Diplomatik qaynaqlara istinadən edən nəşr konkret ad da çəkib: bu, ölkənin Təhlükəsizlik Şurasının katibi, 54 yaşlı general-mayor Stanislav Zasyadır. Maraqlıdır ki, S. Zasya 1985-ci ildə Bakıda Ali Ümumqoşun Komanda Məktəbini, 1996-cı ildə Belarus Hərbi Akademiyasını, 2005-ci ildə isə Rusiya Silahlı Qüvvələri Baş Qərargahının Hərbi Akademiyasını bitirib.

Məsələ həm də ondadır ki, Belarus KTMT-nin Azərbaycanla isti münasibətlərdə olan üzv-ölkəsidir. İki dövlət arasında xüsusən də hərbi sahədə əməkdaşlıq son illər xeyli inkişaf edib. O sırada Minsk az öncə Bakıya "İsgəndər M"-ə alternativ sayılan "Polonez" müasir raket kompleksləri verib. Silah ticarəti uğurlu davam edir.

Təsədüfi deyil ki, Azərbaycan-Belarus hərbi əlaqələri daima İrəvanda qıcıq və qəzəb yaradıb. Ermənistan Belarusu hətta xəyanətdə, KTMT üzrə "müqavilə öhdəliklərini" yerinə yetirməməkdə ittiham edib. Prezident Alerksandr Lukaşenko isə bu ittihamları görməzlikdən gəlib və Azərbaycanla əlaqələrin dava etdiriləcəyini bildirib.

Şübhə yox ki, dost ölkə təmsilçisinin "Rus NATO-su"na başçılıq etməsi Qarabağda lokal və ya genişmiqyaslı hərbi əməliyyatlar variantında Ermənistan üçün

Bakıya Ağ Evdən zəmanət - İrəvana KTMT zərbəsi

İran ətrafında yeni situasiya Rusiya, Azərbaycan və Ermənistan üçün fərqli seçimlər yaradıb; "Rus NATO-su"nun yeni rəhbəri İrəvanın Azərbaycana rəğbətdə suçladığı üzv ölkənin adamı olacaq - quruma Bakı təhsilli general gətirilir...

yox, Azərbaycan üçün psixoloji üstünlük yaradacaq. Sözsüz ki, qurumda əsas söz sahibi Rusiyadır, ancaq onun baş katibinin mövqeyi, simpatiyası da az önəm kəsb eləmir. Əks halda, İrəvan hələ də baş katibliyə can atmazdı.

Ermənistan KTMT ilə bağlı "şok" yaşamaqda, İrəvan-Moskva münasibətləri qəliz dönmədən keçməkdə iken, bu arada ABŞ-in İrana qarşı işə düşən yeni sanksiyalar dalğası işğalçı ölkəni daha çətin duruma salıb və yetərincə mürəkkəb geosiyasi seçimə itələyib. ABŞ prezidentinin milli təhlükəsizlik məsələləri üzrə müşaviri Con Boltonun regiona səfəri də göstərdi ki, bu məsələdə ən qəliz durumda işğalçı ölkə və onun "qərbyönlü" rəhbəridir, nəinki balanslı xarici siyasət aparən, özünün iqtisadi və energetik təhlükəsizliyini təmin etmiş Azərbaycan. Bunu rusiyalı təhlilçilər də etiraf edirlər.

"Anti-İran sanksiyalarında hər hansı şəkildə iştirak Ermənistanın durumuna və onun xarici siyasətinə çox ciddi təsir göstərəcək". Bu sözləri rusarmino-ya açıqlamasında Rusiya Dövlət Dumasının erməniyönlü deputatı Konstantin Zatulın deyib.

"Mən təsəvvür edə bilmirəm ki, Ermənistana indiki si-

tuasiyada - Azərbaycan və Türkiyə ilə münasibətlərinin çətin olduğu zamanda daha bir sərhədi bağlaması nəyə lazımdır? Zamanında Ermənis-

da iqtisadi vəziyyət gərgin olaraq qalır, rial kəskin ucuzlaşır. Azərbaycana gəlincə, ölkəmiz, faktiki olaraq, bu sanksiyaların kənarındadır", -

tan ABŞ-la yaxşı əlaqələr qurmağı arzu edirdi. Bu isə indiki geosiyasi ətrafı olan kiçik ölkə üçün qəribə deyil. İrəvan əvvəllər ABŞ-in siyasətinə bu ölkədəki icması vasitəsilə təsir etmək istəyirdi, amma hazırkı situasiyada İrəvan üçün təhdid yarana bilər. Ona görə ki, Amerika Ermənistanı öz məqsədləri üçün istifadə edə bilər", - deyə Zatulın xəbərdarlıq edib.

Onun sözlərinə görə, Ermənistan ABŞ-a sərhədlərinin bağlanması və sanksiyalarda iştirakının ondan ötrü intihar olacağını Vaşinqtona izah etmək üçün imkan tapanmadır. "ABŞ-in hazırkı hakimiyyəti müttəfiqlərinə münasibətdə özünü etinasız aparır. Belə şəraitdə onun Rusiyanın müttəfiqi olan Ermənistan üçün canı yanmayacaq", - deyə o, xəbərdarlıq edib.

Azərbaycan isə İran sanksiyalarından dolayı zəmanətli və uğurlu durumda görünür.

"İrana qarşı sanksiyaların ikinci mərhələsi qüvvəyə minmə belə, bu, Azərbaycan üçün ciddi problem yaratmayacaq". Bu fikri axar.az-a Milli Məclisin İqtisadiyyat, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Vahid Əhmədov söyləyib. "Tehrana qarşı sanksiyalar çox ciddi məsələdir. Hazırda İran-

deyə o qeyd edib.

"Azərbaycan Cənubi Qaz Dəhlizi layihəsini həyata keçirir. ABŞ prezidenti Donald Tramp CQD reallaşan zaman layihənin heç bir sanksiyaya məruz qalmayacağına dair zəmanət verib. Bu, Bakı üçün çox önəmlidir. ABŞ-in İrana qarşı sanksiyaları Tehranla iqtisadi, ticari əlaqələrimizə və müəyyən mal dövriyyəməzə elə ciddi təsir etməyib. İrana qarşı tətbiq ediləcək sanksiyaların ikinci mərhələsindən çox şey asılı olacaq. Düzdür, İrandan müəyyən mallar idxal edirik, ancaq alternativ variantlarımız var. Bu baxımdan sanksiyaların ikinci mərhələsi qüvvəyə minmə belə, ciddi problem yaranmayacaq. Azərbaycan hökuməti bölgədə baş verən proseslərin və İrana qarşı sanksiyaların ölkəmizə təsirinin yumşaq keçməsinə çalışır" - Vahid Əhmədov əlavə edib.

Heç bir önəmli təbii qaynağa malik olmayan, Avropa üçün, ABŞ üçün energetik dəyər daşımayan, Qarabağa görə yarım-blokada şəraitində olan işğalçı ölkənin isə bu sanksiyaları yumşaltmaq və ya onlardan yan keçmək şansları görünmür...

□ **Siyasət şöbəsi, "Yeni Müsavat"**

2019 - bütün sualların cavablanacağı il...

Hüseyinbala SƏLİMOV

"Kisəli adam" - N.Paşinyan Ermənistan-Rusiya müstəvisində demək olar ki, əsl "düyün nöqtəsi"ne çevrilməsi "Y.Xaçaturov məsələsi"ni də həll etdi: bu günlərdə KTMT-də erməni generalının vəzifəsinə xitam verilməsi haqqında xəbərlər yayıldı.

Parlament də küçə və meydanlardan ona qarşı ünvanlanmış tələbi bir qədər ləng olsa da yerinə yetirdi və iki iclasda guya ki, baş naziri seçmək mümkün olmadı və indi qalır prezident cənablarının qanunverici orqanın buraxılması haqqında sərəncam verməsi.

Bəlkə də artıq bu xüsusda da zəruri qərar qəbul edilib, amma saytlarda bununla bağlı bir şey gözümmüzə dəymədi. Fəqət, bütün hallarda Paşinyan parlament seçkilərlə bağlı daha qətiyyətlə danışımağa başlayıb və hətta seçkilərin keçiriləcəyi tarix də dəqiq elan edilir - bəli, hansısa bir fors-major hal baş verməyə dekabrın 9-da bu dilgirdə ölkənin daha bir seçkisini keçirəcək və yeni parlament formalaşdıracaqdır.

Bundan sonra isə əlbəttə ki, yeni hökumət qurulmalı və baş nazir seçilməlidir. Bir sözlə, 2018-ci ilin qalan iki ayı Ermənistanda inqilabi hökumətin formalaşmasına və legitim məzmun almasına həsr edilməlidir.

Şübhəsiz, "istiot"lu bəyanatlar sardan qəti kasadlıq olmayacaq -Paşinyan da daxil olmaqla seçkiyə qatılan bütün namizədlər böyük ehtimalla ziddiyyətli və qalmaqalı, hətta bizim qəzəbimizə səbəb ola biləcək bəyanatlar səsləndirəcəklər.

Qarabağ müstəvisində ciddi prosesə böyük ehtimalla növbəti ildə başlayacaq. İndiyədək Paşinyanın dedikləri heç bir mənə kəsb etmədi, ona görə ki, bu adamın hakimiyyəti əski parlamentlə küçə və meydan etirazçıları arasındakı kövrək razılıq əsasında bərqərar olmuşdu - burada nə legitimlik vardı, nə də institusionalıq. Üstəlik, Dağlıq Qarabağ hərbi teatru da Paşinyan cənabların nəzarətində deyildi və indi də deyil. Bunun üçün də bir daha deyirik ki, ura-patriotik şüarlar, Qarabağla bağlı psevido - millətçi çağırışlar hələ bu iki ay müddətində çox səslənəcək.

Azərbaycanda İrəvan siyasətinin bu durumu yetərincə nəzərə alınmır: təhlilçilər unudurlar ki, indiki şüarlar əsasında yekun rəy formalaşdırmaq hələ tezdir. Üstəlik, hazırkı vəziyyətdə N.Paşinyanla hansısa razılıq və ya ciddi saziş haqqında düşünmək də tələskənlikdən savayı bir şey deyil.

Məsələn, bizim təhlilçilər bu günlərdə Düşənbə sammitində mühüm razılığın əldə olunması haqqında danışanda biz yazırdıq ki, ayaqüstü söhbət zamanı hansısa ciddi qərarın əldə olunmasının mümkünlüyünü təhlilçilərimizin vicdanına buraxırıq və bu günlərdə əmin olduq ki, təkə biz belə düşünmürük. Azərbaycanda adı tez - tez hallanan bir rusiyalı təhlilçi Düşənbə sammitində hər hansı razılığın əldə olunması haqqında beləcə demişdi: bunu düşünmək belə gülməlidir...

Əlbəttə, burada Kremlin qışqıncılığının da izləri var: Moskva üçün arzuolunmayan ssenarilərdən biri də Bakı ilə İrəvanın öz aralarında hər hansı razılığa gələ bilməsidir. Onlara lazımdı ki, bütün proses Moskvanın iştirakı ilə baş versin ki, buna istedikləri korrektələri edə bilsinlər.

Fəqət, bir daha deyirik ki, Düşənbədə uzağı danışıqlar prosesinin qüvvədə qalması ilə bağlı şifahi razılıq əldə etmək olardı. İrəvana indi Qarabağ teatrında sabitlik və sakitlik su və hava kimi lazımdır, ona görə ki, seçki dövrüdür və istər Kreml olsun, istərsə də Qarabağ klanı, onların hər ikisi məhz Qarabağ hərbi teatrının köməyi ilə yeni fors-major situasiyalar yarada bilərlər.

O ki qaldı ümumiyyətlə N.Paşinyanla dialoqun perspektivlərinə, bu xüsusda söz demək hələ tezdir. Hazırda Ermənistanda Qarabağ klanına qarşı hüquqi təqiblər həyata keçirilir. Bu da əhəmiyyətsiz proses deyil, ona görə ki, "müharibə köpəkləri"ni neytrallaşdırmadan bu müstəvidə ciddi hərəkət etmək mümkün görünmür.

Üstəlik, bu "qəhrəman"ların çəngəllərdən məhrum edilməsinin, ifşa olunmasının ciddi mənəvi - psixoloji önəmi də var: qoy, ermənilər bu adamları başqa rakurslardan da tanınsınlar.

O ki qaldı bilavasitə Nikol müəllimin özünə, bəyanatlarından həm də hiss olunur ki, ölkənin əsas problemini duymaqdadır və əsas problem də budur ki, qonşularla münasibətləri yoluna qoymadan İrəvanın qurtuluş yoxdur.

Amma bu xüsusda ciddi addım atmaq da asan məsələ deyil - düz otuz ildir ki, ermənilərin beyninə "Qarabağ nağılları" yeridilib. İndi Paşinyan necə durub desin ki, bütün bunlar cəfəngiyat idi! L.Ter-Petrosyan buna cəhd etdi və Qarabağ klanı Kremlin işarəsilə onu devirdi. Bunun üçün də bir daha deyirik ki, N.Paşinyanın bu klana qarşı hüquqi təqib siyasəti heç də mənasız iş deyil.

Amma bizə yenə elə gəlir ki, Bakının güc göstərməsi, İrəvana ciddi hərbi təzyiq etməsi ən azı Ermənistanda soyuq başla düşünən və bütün bu "Qarabağ epopeyası"nın mənasız iş olduğunu anlayanlara bir kömək olar və onların arqumentlərinə gücləndirərdi...

ABŞ -in İrana qarşı sanksiyalarının

ikinci mərhələsi rəsmən başlandı. Ekspertlər bildirirlər ki, bu sanksiyalar İran üçün ağır nəticələrə səbəb olacaq. Çünki sanksiyalar əsasən İranın neft, maliyyə və gəmiçilik sektoruna aid ediləcək. ABŞ-in hazırladığı yeni qara siyahıya 700-dən çox şəxs, təşkilatın, təyyarə, gəmi, neft və nəqliyyat şirkətlərinin, böyük bankların adı daxil edilib.

Sanksiyalar İranın neft sektorunu əhatə etməsinə baxmayaraq, ABŞ hələlik bu istiqamətdə Tehranla ticarət həyata keçirən 8 ölkəyə güzəşt tətbiq edib. Bu ölkələrə İrandan neft alışı əhəmiyyətli şəkildə azaltmaları üçün gələn ilin ortalarına qədər vaxt verilib.

Məlumat üçün onu da qeyd edək ki, Tehran öz ixracatının 1,4 milyon barelini Çin və Hindistana tədarük edir. Ümumilikdə İran neft ixracatının 60%-ni Çin, Hindistan, Yaponiya və Cənubi Koreyaya həyata keçirir. Yerdə qalan neft isə Avropa Birliyi, Türkiyə və BƏƏ-yə ixrac edilir.

Noyabrın 4-də isə minlərlə iranlı "Amerikaya ölüm!" şüarı altında nümayiş keçirib. İran prezidenti Hasan Ruhani nefti satmağa və sanksiyaları pozmağa söz verib. Nümayişlər ABŞ-in Tehrandakı səfirliyinin tutulmasının 39-cu ildönümünə münasibətlə həmin ərəzidə keçirilib.

Bütün bu hadisələrin fonunda rəsmi Vaşinqton bəyan edib ki, ABŞ Tehranın kiber

"İranda İraq və Suriyadakı hadisələrin təkrarlanacağını düşünürəm, amma..."

Politoloq: "Cənub qonşumuzda rejim dəyişikliyinə qədər gedə biləcək hadisələr baş verə bilər"

hücumlar, ballistik raketlərin sınağı, Yaxın Şərqdə radikal qruplara verdiyi dəstək də daxil, "düşməncəsinə" fəaliyyətinə son versin.

İrandan nüvə sənətinə sadıq qalan beş ölkədən Böyük Britaniya, Almaniya və Fransa sanksiyalara etiraz edib. ABŞ-in dövlət katibi Mayk Pompeo "Fox News" telekanalına bildirib:

"ABŞ əmindir ki, İran noyabrın 5-də ona qarşı sanksiyaların tətbiqinə baxmayaraq, öz nüvə proqramını yeniləməyəcək".

Hazırkı məqamda yuxarıda da qeyd etdiyimiz kimi, bir neçə ölkə İrana qarşı sanksiyalardan kənara qalıb. Lakin ekspertlər bildirirlər ki, onların kənarda qalması belə, İran iqtisadiyyatını ABŞ sanksiyalarından sigortalamır.

"Yeni Müsavat"a danışan politoloq Qabil Hüseynli söyləyib ki, Amerika çox riskli oyun oynayır:

"Təəssüf edirəm ki, Amerikanın bu oyunu oynamasına

müəyyən qədər də İranın siyasəti rəhbərliyi şərait yaradır. Məsələn, Ruhani elə tonda danışır ki, sanki zəfər çalmış bir ölkənin prezidentidir. Xamneyi də 40 ildir ki, Amerikanın onlarla mübarizə apardığını və nəticədə İranın qalib çıxdığını bildirir. Siyasət və diplomatiya kompromislər sənətidir. Bu sənətdə də mütləq ölkənin, millətin taleyini düşünərək çalışmaq lazımdır ki, fəlakətin qarşısını alsın. Lakin biz görürük ki, tərəflərin heç biri geri addım atmır. Xüsusilə də İranın geri addım atmaması xeyli təəccüblüdür. Çünki bu məsələdə kompromisə meyilli ölkə kimi İran çıxış etməlidir. Bir sıra dünya dövlətləri İranın kompromisə meyilli olduğunu görən kimi dərhal bu ölkəni müdafiə etməyə başlayacaqlar. Xüsusilə də Avropa ölkələri bu cür addım ata bilərlər. Lakin İranın ritorikası vəziyyəti daha da gərginləşdirir. Bu baxımdan Amerikanın geriye çəkilməyi gözlənilmir. O cümlədən də İrandan bağlı da, be-

lədir. Ancaq sanksiyalar başlayan təqdirdə İrandan çox ağır günlər gözləyir. 80 milyondan çox əhalisi olan bir ölkəni yedrib-ıçirmək, onların maddi rifahını təmin etmək bu cür sanksiyalar şəraitində çox çətin olacaq. Əhali də uzun müddətdir ki, mövcud rejimdən narazıdır və Ruhaninin hökumətinin fəaliyyətindən də razı deyil. Üstəlik də ölkədə milli, dini ayrılığı körükləyən müəyyən hadisələr baş verir. Bu zəmində də əhəlinin etirazları alovlanma bilər".

Politoloq söyləyib ki, Amerika halından məmnundur və onun Avropanı da fikrindən döndərmək şansları yaranıb: "Bəllidir ki, Avropa bir zamanlar bu sanksiyalara qarşı etiraz edirdi. Xüsusilə də Almaniya və Fransa bu məsələlərdən narazı idi. Artıq onlar da Amerikanın dediklərinə əməl etməyə başlayıb, öz şirkətlərini İranın ərazisindən çıxarırlar. Belə bir şəraitdə İranda hər şey ola bilər. Əvvəla, İranda sosial etirazların baş qaldıra-

Qabil Hüseynli

cağını təxmin edə bilməyəcək. Xüsusən də bu etirazların rejimin çökünəsinə gətirib çıxaracağı qənaətimdəyəm. Bundan sonra əlbəttə ki, İranda hakimiyyət mövqelərini təhvil verə, ölkə tamamilə yeni bir rejimə keçirə bilər. Əgər bu hadisələr ağırlaşsa, İraqdakı, Suriyadakı hadisələr təkrarlanmasa, o zaman fərqli yanaşmaq olar. Doğrusu, İranda, İraq və Suriyadakı hadisələrin təkrarlanacağını düşünmü-

rəm. Çünki İran əhalisinin mədəni, intellektual səviyyəsi o xalqların səviyyəsindən xeyli yüksəkdir. Eləcə də İranın dövlətçilik tarixi də çox qədimdir. Bu baxımdan güman edə bilməyəcək qədər gedə biləcək hadisələr baş verə bilər. Bundan sonra İran-Amerika münasibətlərinin normal zəminə oturmaması mümkündür".

Q ƏLİ RAİS, "Yeni Müsavat"

"Anti-İran sanksiyaları tranzit sahəsini əhatə etmir"

İlham Şaban: "Türkiyə və Avropa ölkələrinin enerji təhlükəsizliyini və enerji müstəqilliyini təmin edən layihələr sanksiyalardan kənarlaşdırılıb"

Dünəndən etibarən ABŞ-in İrana qarşı tətbiq etdiyi sanksiyaların daha kəskin hissəsi qüvvəyə minib. Bu dəfə məhdudiyyətlər İranın neft sənayesini hədəfləyib.

Sanksiyalar barədə danışan ABŞ prezidenti Donald Tramp ölkəsinin İrana qarşı hazırkı sanksiyalarının ən ağır sanksiyalar olduğunu bildirib. Onun sözlərinə görə, ABŞ İran iqtisadiyyatına dağıdıcı təsir göstərməyə başlayıb: "İranda milli valyutası bir il ərzində 70 faiz amortizasiyaya məruz qalıb, oktyabr ayının göstəricinə görə ölkədə inflyasiya 37 faiz olub.

İran prezidenti Həsən Ruhani də yeni sanksiyalara dərhal reaksiya verib. O bəyan edib ki, ölkəsi neft ixracını davam etdirəcək və rəsmi Vaşinqtonu "peşman edəcək" (Report).

İrana qarşı sanksiyalar

onunla qonşu olan ölkələrin, o cümlədən Azərbaycanın da bu ölkə ilə iqtisadi əməkdaşlığına ciddi təsir göstərir. Belə ki, Azərbaycanın energetika naziri Pərviz Şahbazov Azərbaycanın İrana qarşı ABŞ sanksiyalarına necə reaksiya verəcəyi ilə bağlı ASTNA-nın ("Turan"ın analitika xidməti) sualını cavablandırarkən deyib: "Təəssüf ki, dünyada neft sahəsinə və beynəlxalq neft siyasətinə təsir göstərən bir çox siyasi proseslər var. Yeni vəziyyətlər yaranır və biz bunlarla hesablaşması və müvafiq qərarlar qəbul etməli oluruq. İrana qarşı sanksiyalar qüvvəyə minərsə, bu, OPEK + formatında (Azərbaycan bu for-

İlham Şaban

mata daxildir) neft istehsal edən ölkələr tərəfindən nəzərə alınacaq".

Ekspert, "Neft Araşdırma Mərkəzi"nin rəhbəri İlham Şaban deyir ki, Azərbaycanın

yalnız bir layihəsi - "Şahdəniz" yatağının işlənməsi layihəsi ABŞ sanksiyalarından kənar saxlanılıb: "İranda NICO şirkəti, bildiyiniz kimi, "Şahdəniz" qaz layihəsində

10 faiz paya malikdir. ABŞ Maliyyə Nazirliyinin noyabrın 2-dəki açıqlamasında qeyd olunur ki, "yenilənən (5 noyabr) anti-İran məhdudiyyətləri Azərbaycanın Türkiyəyə və Avropaya təbii qaz nəqli üçün təbii qazın (yataqların) mənimsənilməsinə və boru kəmərlərinin inşası və istismarını layihələrinə aid sövdələşmələri həyata keçirən və ya yardım edən şəxslərə şamil edilmir. Sənəddə həmçinin deyilir ki, Türkiyə və Avropa ölkələrinin enerji təhlükəsizliyini və enerji müstəqilliyini təmin edən layihələr anti-İran sanksiyalarından çıxarılıb.

Belə bir istisna birinci sanksiyalar zamanı da edilmişdi, lakin İran şirkəti layihədən ona çatacaq mənfəəti əldə edə bilmirdi, Norveçdəki xüsusi hesaba yığılırdı. Yəqin ki, indi də həmin variantdan istifadə edərlər".

Azərbaycanın İrandan qaz almasına sanksiyaların təsiri nə gəlincə, İ.Şabanın sözlərinə görə, 2016-cı ildən etibarən Azərbaycan cənub qonşusundan qaz almır: "Ona qədər İranla svop əməliyyatı həyata keçirilirdi: Naxçıvan üçün. Amma 2016-cı ilin oktyabrından bəri bizim İran üzərindən aldığımız qazın mənbəyi İran deyil. Azərbaycan, sadəcə, Türkmənistan

qazını İran vasitəsilə alır. Burada İran yalnız tranzit ölkə kimi çıxış edir. Sanksiyalar isə tranzit sahəsini əhatə etmir. Digər tərəfdən, Azərbaycanın Türkmənistandan qaz alması regionun enerji təhlükəsizliyi baxımından əhəmiyyətli layihə hesab olunur".

Xatırladaq ki, Azərbaycan İrandan Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizinin formalaşdırılması sahəsində ciddi əməkdaşlıq edir. Hətta rəsmi Bakı ötən il dəhlizin tərkib hissəsi olan Rəşt-Astara dəmiryol xəttinin çəkilməsi üçün İrana 500 milyon dollar dəyərində kredit də ayırıb. İ.Şabanın sözlərinə görə, bu layihənin icrasında sanksiyalar üzündən problemlər yaranma bilər. Noyabrın 2-də ABŞ Maliyyə Nazirliyinin saytında yerləşdirilən bildirişdə konkret göstərilir ki, sanksiyalar bilavasitə İranın nəqliyyat, maliyyə sektorunu da əhatə edir. Ekspertin sözlərinə görə, bu o deməkdir ki, Azərbaycanla birgə olan dəmiryol layihəsinin də icrasına əngəllər yaranma bilər: "Məsələ burasındadır ki, layihəni alan şirkət icra etməliydi, hansı ki, həmin şirkət artıq İrandan tərk edib. Bu baxımdan, o layihənin icrasında problem qaçılmazdır".

Q DÜNYA SAKİT, "Yeni Müsavat"

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDİF

www.kivdf.gov.az

**Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi**

Noyabrın 8-də Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının (KTMT) baş katibi postuna yeni təyinat olacaq. Həmin gün KTMT ölkələrinin başçıları (Rusiya, Belarus, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Tacikistan, Ermənistan) qurumun təhlükəsizlik şurasının sessiyasında iştirak edəcəklər və baş katibliklə bağlı qeyri-müəyyənliliyə son qoyulacaq.

Bu arada Ermənistanın canfəşanlığının iflasa uğradığını da söyləmək olar. Belə ki, İrəvan çox cəhd göstərdi ki, 1 mart 2008-ci il hadisələrinə görə barəsində cinayət işi qaldırılan, sonradan girov müqabilində həbsdən qurtulan və Rusiyanın himayəsi nəticəsində Moskvaya gedən Yuri Xaçaturovun əvəzinə başqa bir hərbcini baş katib postuna təyin etsin. Ancaq Rusiya buna birmənalı şəkildə imkan vermədi. Moskva ona yaxın generalın barəsində cinayət işi açan Ermənistanı öz yerində oturmaq üçün onun 2020-ci ilədək KTMT-yə baş katiblik etmək səlahiyyətini də əlindən aldı.

Hazırda baş katibliyə Belarus Respublikasının dövlət təhlükəsizlik katibi Stanislav Zasın namizədliyi müzakirə olunur. Kommersant qəzetinin yazdığına görə, bununla bağlı son qərar alyansın liderlərinin 8 noyabr zirvəsində qəbul olunacaq. Məlumatda deyilir ki, Ermənistanın bu posta iddia etməsi mübahisəli vəziyyət yaradıb. Ermənistanın baş nazir əvəzi Nikol Paşinyanın mətbuat katibi Arman Yeşoyan deyib ki, baş katib məsələsi Qazaxıstanda "mütləq müzakirə olunacaq". Diplomatik qaynaqlara istinad edən Rusiya mediasının yazdığına görə, çox güman ki, KTMT-nin yeni baş katibi Belarus nümayəndəsi olacaq. Y.Xaçaturov geri çağırıldıqdan sonra, yeni 2 noyabrdan etibarən baş katib səlahiyyətlərini Rusiya nümayəndəsi Yuri Semernikov icra edir. Ancaq gözləntilərə görə, baş katibin təyinatı rotasiya prinsipi əsasında həllini tapacaq. Ermənistandan sonra isə qurumda əlifba sırası ilə növbəti ölkə olan Belarustur. Qeyd edək ki Belarusun KTMT-dəki namizədi, 54 yaşlı general-mayor Stanislav Zas 4 noyabr 2015-ci ildən Belarus təhlükəsizlik şurasına rəhbərlik edir və öz fəaliyyəti ilə KTMT-də yaxşı tanınır. O, həm də qurumun təhlükəsizlik şurasının komitə sədridir.

S.Zas 1985-ci ildə Bakı Ali Ümumqoşun Komandirləri Məktəbini bitirib. Həminin 1996-cı ildə Belarus Hərbi Akademiyasını, 2005-ci ildə isə Rusiya Federasiyası Baş Qərargahının hərbi akademiyasında təhsil alıb. Silahlı qüvvələrdə müxtəlif vəzifələrdə xidmət keçən Zas 2008-ci ilin

KTMT-yə seçilməməsi Dağlıq Qarabağ danışıqlarında biza heç bir üstünlük qazandırmır: "Bu, onların daxili işidir. KTMT-də baş katib uzun illər Rusiya təmsilçiləri olublar, ancaq bu, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllinə zərər qəddər təsir etməyib. Paşinyan isə Qarabağa gəlişləri ilə təxribatlarını davam etdirir". **Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrovun açıqlamalarına gəldikdə, politoloq dedi ki, bunu Paşinyana bir mesaj kimi də dəyənləndirmək olar:** "Nikol Paşinyan çox istəyir ki, danışıq-

cavab verməlidir, ondan soruşulmalıdır ki, belə bir təşkilatada cinayət işləmiş bir adamın namizədliyini niyə verib. Azərbaycan bu qurumda yoxdur və işğalçı ölkə ilə bir sırada olmaq mümkün deyil. Əlbəttə, KTMT hərbi təşkilatdır və bu təşkilatın nizamnaməsinə görə işğalə məruz qalan hər hansı ölkəyə üzv dövlətlər hərbi yardımda bulunmalıdırlar. Amma dəfələrlə bu məsələ ortaya çıxarkən bəzi ölkələr Azərbaycana qarşı müdaxilədə iştirak etməyəcəklərini söyləyiblər. Onlardan biri Qazaxıstandır. Mən

neçə dəfə Azərbaycan torpaqlarına girib. Bu da növbəti bir səfəridir, ehtimal ki, Ermənistanadakı seçki prosesi ilə bağlıdır".

Qeyd edək ki, Ermənistan baş nazirinin səlahiyyətlərini icra edən Nikol Paşinyan Dağlıq Qarabağda qondarma rejimin rəhbəri Bako Saakyanla görüşü zamanı təmas xəttində atəşkəsin pozulması hallarının minimuma endiyini bildirib. Eyni zamanda əlavə edib ki, Düşənbədə əldə edilmiş razılaşmaya tam əməl edilmir. "İstənilən halda biz hadisələrin istəni-

mətbuatına istinadən xəbər verir ki, Paşinyanın Qarabağda keçirdiyi "müşavirədə" separatçı rejimin rəhbərliyi ilə yanaşı, Ermənistan hakimiyyətinin təmsilçiləri də iştirak edib. Belə ki, iclasda Ermənistan təhlükəsizlik şurasının katibi Armen Qriqoryan, David Tonoyan, xarici işlər naziri vəzifəsinin icraçısı Zorab Mnatsakanyan, milli təhlükəsizlik xidmətinin direktoru Artur Vanetsyan, baş qərargah rəisi Artak Davtyan iştirak edib.

Qarabağa qəfil səfərdən sonra qısamüddətli mə-

Ermənistan rəhbərliyinin seçkiöncəsi Qarabağ təxribatı

Yaxud Minsk Qrupu həmsədrələrinin səfərinə Nikol Paşinyanın "cavabı"; "Rus NATO"sundan istədiyini ala bilməyən işğalçı ölkənin güc strukturları Azərbaycan ərazilərində toplaşdılar; **politoloq:** "Ancaq bu da o demək deyil ki, Moskvanın münaqişənin həllində baxışı dəyişir"

Elxan Şahinoğlu

avqustunda Belarus dövlət təhlükəsizlik şurasının katibinin müavini təyin edilib.

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq **Elxan Şahinoğlu "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Ermənistanın baş naziri vaxtilə Xaçaturovu geri qaytarıb həbs etmək təşəbbüsü göstərməklə Moskvanın gözündə qırmızı cizgiləri aşmış oldu:** "İndi İrəvan Xaçaturovun yerinə bir başqa erməni zabiti Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatına baş katib seçdirmək istəyir. Ancaq təşkilatda üzv olan dövlətlər, o cümlədən Rusiya fərqli qərar da verə bilər. Əgər bir başqa ölkənin namizədi baş katib seçilsə, bu, Paşinyanın mövqelərinə zərər kimi qiymətləndiriləcək. Ancaq Paşinyan erməni xislətini işə salaraq erməni zabitin baş katib seçilməsini də Rusiyadan yalvara bilər. Rusiyanın buna necə reaksiya verəcəyini bir neçə gündən sonra biləcəyik".

E.Şahinoğlunun sözlərinə görə, erməni baş katibin

Qafar Çaxmaqlı

ehtimal etməm ki, hətta bu qurumun rəhbəri erməni olsa belə, Azərbaycan - Ermənistan münaqişəsinə müdaxilə edilsin". **Q.Çaxmaqlı qeyd etdi ki, bu qurumun başını Rusiya çəkir və bu qurum faktiki olaraq Rusiyanın iradəsinə tabedir:** "Hər hansı savaşa halında Rusiyanın iradəsi rol oynayacaq. Rusiyanın Qarabağ məsələsində oynadığı rol isə bellidir, bunu müzakirə etməyə ehtiyac yoxdur. Yəni burada kimin baş katib olmasının ciddi məqamda kim olması az əhəmiyyətli məsələdir".

Ekspert erməni baş nazirin ərazilərimizə qanunsuz səfərinə də münasibət bildirdi: "Paşinyanın KTMT sammiti ərəfəsində Qarabağa gəlməsi inanıram ki, hansısa ciddi gözləntilərdən xəbər verir. Rusiya bu qurumu NATO-ya alternativ qələmə vermək üçün şişirdilmiş üsullardan istifadə edir. KTMT NATO-ya bərabər təşkilat deyil, dünyada gedən proseslərə təsir imkanına da çox məhduddur. Paşinyan hakimiyyəti zəbt edəndən sonra bir

lən inkişaf ssenarisinə hazır olmalıyıq" - Paşinyan belə deyib. (Virtualaz.org) Ermənistan hökumətinin mətbuat xidməti bildirir ki, Paşinyan Saakyanla birlikdə əsgərlərlə də söhbətəşib, onları əmin etməyə çalışıb ki, orduda xidmət şəraiti xeyli yaxşılaşdırılacaq. Belə görünür ki, bu vədlər Qarabağdakı erməni işğalçı qüvvələrinin sıralarında son aylar dalbadal baş verən intiharlar, əsgərlərin döyüldü öldürülməsi kimi insidentlərlə bağlıdır. "Biz yemək təminatı barədə məsələləri fəal müzakirə edirik. Ümid edirik ki, qurulan mexanizmlərin nə dərəcədə effektiv olduğunu görə biləcəyik. Aydın ki, indiki sistem heç kimi qane etmir-nə komandir heyətini, nə hərbciləri, nə valideyinləri" - Paşinyan bildirib. Ermənistan rəhbəri deyib ki, komandir heyətini məişət qayğılarının həllindən azad etmək lazımdır. "Bizim vəzifəmiz odur ki, hərbcilər ancaq hərbi işlərlə məşğul olsunlar, məişət işlərinə enerji sərf etməsinlər" - o deyib.

"Yeni Müsavat" erməni

zuniyyətə çıxdığını elan edən N.Paşinyanın tez-tələsik işğal zonasındaki erməni generalı və Ermənistanın güc strukturları rəhbərlərini bir araya yığması şübhəsiz ki, təxribatçı hərəkdir. Xüsusən də ATƏT-in Minsk Qrupu həmsədrələrinin son səfərinin ardınca Paşinyanın belə bir davranış sərgiləməsi səbəbsiz deyil. N.Paşinyanı qarşıda parlament seçkiləri kimi ağır sınaq gözləyir. Rusiyanın Ermənistan hakimiyyətinə münasibətinin necəliyini XİN rəhbəri S.Lavrovun son açıqlamalarından da görmək olar. Lavrov Qarabağdan bəhs edərkən Ermənistanadakı gərginliyin başa çatmadığına işarə vurmuşdu. Bu isə ondan xəbər verir ki, Paşinyanı ağır sınaqlar, sürprizlər gözləyir.

Üstəlik, Ermənistan üçün KTMT də "arzulunmaz ünvan"a çevrilib. Belə ki, Yuri Xaçaturovun geri çağırılmasından sonra İrəvanın yeni namizəd irəli sürməsinə qurum rəhbərliyinin saymazına münasibəti əslində N.Paşinyana münasibətin göstəricisi sayıla bilər. Məlum olduğu kimi, 8 noyabrda Belarus təmsilçisinin namizədliyi irəli sürüləcək. Bütün bunların fonunda seçkiyə gedib qalib gəlməyin nə qədər çətin olduğunu Paşinyan da anlamamış deyil. Odur ki, Qarabağda təxribatlar törətməklə, Qarabağ kartından istifadə etməklə seçicilərin səsini qazanmaq istəyir. Əks təqdirdə, Qarabağ klanı növbəti dəfə hərəkatə keçib "inqilab lideri"ni küçəyə qaytara bilər.

Noyabrın 6-da ABŞ Konqresində aralıq seçkilər keçiriləcək. Ümumilikdə amerikalılar bu seçki ilə Nümayəndələr Palatasının gələcək tərkibini, Senatda boş qalmış 33 mandatın sahibi, 36 ştatda qubernatorları, Kolumbiya federal dairəsi də daxil olmaqla 50 ştatda yerli idarəetmə orqanlarının seçkili pozisiyaları üçün 6665 siyasətçiə səs verəcəklər.

Hazırda Konqresdə üstünlüyün Respublikaçılar Partiyasına məxsus olması prezident Donald Trampın mövqelərini gücləndirən mühüm amildir. Trampın bir sıra problemlə addımları atması, qərarları qəbul etməsində bu faktorun rol oynadığı sirs deyil. Odur ki, siyasi təhlilçilər hesab edir ki, Konqresə seçkilərin nəticələri prezident Trampın bundan sonrakı fəaliyyəti, hətta vəzifədə qalıb-qalmaması məsələsində ciddi əhəmiyyət daşıyacaq.

Politoloq Şahin Cəfəri bildirir ki, ABŞ-ın siyasi tarixi ara seçkilərdə adətən prezidentin partiyasının uduzduğunu göstərir. Amma Donald Tramp hakimiyyətə gəldikdən bəri iqtisadi inkişafın sürətlənməsi Respublikaçıları ümidləndirən əsas amildir. Ötən cümə günü açıqlanan rəqəmlərə görə, ölkədə işsizlik 3,7%-ə enib və bu, 1969-cu ildən bəri ən yaxşı göstəricidir. Oktyabr ayında qeyri-aqrar sektorda 250 min yeni iş yeri yaradılıb: "Hazırda Konqresin hər iki palatasına respublikaçılar nəzarət edir. İqtisadiyyatdakı müsbət gəlişmələrə baxmayaraq, ənənəyə uyğun olaraq seçkidə müxalifətin Nümayəndələr Palatasına nəzarəti ələ keçirəcəyi proqnozlaşdırılır. Bunun üçün demokratlara mövcud yerlərini qoruyub 23 əlavə mandat qazanmaq lazımdır. Senatda isə respublikaçıların öz üstünlük-

Tramp üçün həlledici gün

ABŞ-da keçiriləcək seçkilərdə Demokratlar qalib gəlsə, siyasi durum dəyişəcək

rini mühafizə edəcəyi gözlənilir. Çünki respublikaçılar hazırkı qüvvələr nisbətini davam etdirmək üçün Senatda cəmi 9 kreslonu qorunmalı olduğu halda, demokratlar qalib gəlmək üçün 26 yeri qorunmalı, üstəlik əlavə 2 yer qazanmalıdır, bu isə imkansız görünür.

Amma aşağı palatayı itirmək Trampa baha başa gələ bilər. Əgər proqnozlar özünü doğrultsa və "göy dalğa" baş versə, bu, o deməkdir ki, konservativ gündəmi yeritmək mümkün olmayacaq, Tramp istənilən qanunvericilik təşəbbüsü üçün demokratlarla məsləhətləşib anlaşmaq məcburiyyətində qalacaq. Demokratlar prezident haqqında müxtəlif araşdırma komissiyaları yaradıb, onu daimi

basqı altında saxlamağa, 2020-ci il prezident seçkiləri öncəsi onu nüfuzdan salmağa çalışacaq. Xüsusi prokuror Müllərin təhqiqatı ciddi nəticələr oraya qoyarsa, impiment məsələsi də gündəmə gələ bilər.

Beynəlxalq siyasət baxımından Trampın mövqelərini zəifləməsi təbii ki, ən çox Çini və İrən sevindirəcək. Lakin demokratların qələbəsi Rusiya üçün arzuolunmazdır. Bu halda Rusiyaya qarşı sanksiyaların ağırlaşdırılması yönündə təşəbbüslər əvvəlkindən daha tez müddətdə gerçəkləşəcək, Ukrayna və Gürcüstana dəstək daha da artacaq.

Siyasi ekspert Yegənə Hacıyeva isə bildirdi ki, aralıq seçkiləri ABŞ seçki sisteminin bö-

yüklüyyə görə ikinci, əhəmiyyətinə görə isə əsas seçkisidir. Bu seçkini adətən ABŞ siyasətində mövcud prezidentə və onun komandasına güvən və inam testi seçkiləri kimi də adlandırılır. Məhz bu seçkilərdə Konqresin Nümayəndələr Palatasının 435 yerlik aşağı palatası tam tərkibdə, Senat adlandırdığımız yuxarı palatası isə 3/1 tərkibdə, güclər bölgüsündən asılı olaraq 33 və ya 34 mandat sahibləri tamamilə yenilənir. Paralel olaraq aralıq seçkilərdə həmçinin əksəriyyət ştatlarda qubernatorların növbəti seçim üçün taleyi müəyyənləşdirilir: "ABŞ daxili siyasi adət ənənəliyə görə, bir qayda olaraq ABŞ-ın növbəti prezidenti Nümayəndələr Palatasında çoxluğu qazanan partiyanın nümayəndəsi seçilir.

Ümumi olaraq hansı partiyanın qalib gələcəyi haqda onu qeyd edim ki, Trampın siyasəti son illər ABŞ cəmiyyətini iki hissəyə bölüb. Əgər daha öncələr ABŞ cəmiyyətində hər iki partiya-Demokratlar və ya Respublikaçılardan kənarında üçüncü bir nüfuzlu, yeni hər iki partiyanın siyasətini bəyənəməyən bir segment formalaşmışdırsa, son illər bu hal mövcud deyil. Ölkədaxili nüfuzlu sosial araşdırma nəşrlərinin sorğularına görə, cəmiyyət iki düşərgədən demokratlar və respublikaçıların dəstəkçilərindən ibarətdir. Bu isə o deməkdir

ki, aralıq seçkisində uğur seçki məntəqələrinə daha çox tərəfdarını gətirə biləcək partiya məxsus olacaq. Konkret olaraq hansı partiya aralıq seçkisində uğur qazanacaq sualının cavabına gəlincə, müşahidə və təhlillərə görə, bu, Demokratlar Partiyası olacaq".

Ekspert qeyd etdi ki, seçkilər ərəfəsində Tramp administrasiyası düşərgələrinin mövqelərini möhkəmləndirməsi üçün ənənəvi Meksika ilə sərhəd və miqrant kartlarını istifadə edir: "Digər tərəfdən, Trampın aqressiv ritorikasının nəticəsi kimi Pensilvaniya ştatının Pittsburg şəhərində sınaqda 11 nəfərin qətlilə nəticələnən hadisə və tərəfdarlarından birinin seçkilərdən bir qədər əvvəl nüfuzlu Demokratların ünvanlarına bomba göndərməsi Respublikaçıların mövqelərini zəiflədən məqamlardır.

Fikrimcə, aralıq seçkilərində Demokratlar Konqresin Nümayəndələr Palatasında mütləq üstünlük, 80 %-dən yuxarı nəticə ilə Aşağı palataya nəzarət ələdə edəcəklər, Senatda isə mövqelərini möhkəmlədəcəklər. Bu vəziyyət isə Trampın gələcək hakimiyyətinin taleyini həll edəcək.

Nümayəndələr Palatasında üstünlüyü Respublikaçılar saxlayacağı haldakı ssenari üçün onu bildirim ki, bu hal Trampın mövqeyini əhəmiyyətli dərəcədə

gücləndirəcək, prezident iqtisadiyyatın tənzimlənməsi və vergi azalmalarına yönəlik islahatları davam etdirə biləcək, tibbi siqortalar haqqında qanunu yenidən ləğv etməyə çalışacaq və ən əsası da prezidentliyin ilk günlərindən onu təqib edən impiment haqqında müzakirələrə nöqtə qoyacaq.

Demokratların üstünlüyü halında xüsusi prokuror Rober Müllərin istintaqı, həmçinin Konqres və Senatda aparılan araşdırmalar daha da ciddi gündəmə gələcək, Tramp və komandası ətrafında səngiməyən müxtəlif ittihamları araşdırmaq çağırışları və ən əsası impimentə çağırış daha da güclənəcək. Bu proseslərin Trampın impimentini il nəticələndirəcəyi isə real deyil və fikrimcə, Tramp öz prezidentlik müddətini qalmaqalla da olsa tam başa vuracaq. Lakin növbəti dəfə prezident olmaya bilər".

Bir sıra ekspertlər isə belə hesab edirlər ki, Amerika siyasətində yaranmış durumu yalnız bir seçki ilə düzəltmək mümkün deyil. Uğur əldə edilməsi üçün, ən azı, bir neçə seçkinin keçirilməsi, Respublikaçılar Partiyasının yenilənməsi və fərqli əxlaqi oriyentirləri olan fərqli prezidentin seçilməsi tələb olunur. Ancaq 6 noyabrda keçiriləcək seçkilərin müsbət nəticələri bu uğura aparıcı yol göstərə bilər.

Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

Gürcüstanda seçki İvanişvili - Saakaşvili mübarizəsinə çevrilib

Politoloq: "İkinci turun necə nəticələncəyi haqda indidən birmənalı fikir söyləmək çətinidir"

Gürcüstanda dekabr ayında prezident seçkilərinin ikinci turu keçiriləcək. Seçki mübarizəsi birinci turda 38 faiz səs qazanmış hakimiyyətin dəstəklədiyi müstəqil namizəd Salome Zurabişvili ilə keçmiş prezident Mixail Saakaşvilinin dəstəklədiyi müxalifətdən olan namizəd Qriqol Vaşadze (birinci turda 37 faiz səs qazanıb) arasında gedəcək.

Seçki kampaniyasının çox gərgin keçəcəyi indidən görünməkdədir. Gürcüstanda Mixail Saakaşvilinin Vahid Milli Hərəkət Partiyasının yenidən hakimiyyətə qayıtması ehtimalı prezidentlik yarışının əsas məsələsinə çevrilib. Birinci turdakı uğursuzluqdan dərns çıxaran iqtidar partiyası Gürcü Arzusu indi bütün gücünü 2-ci tura görə səfərbər edərək S.Zurabişvilinin qələbəsinə çalışır.

Gürcüstan parlamentinin sədri İrakli Kobaxidze mətbuata bildirib ki, hakim partiya indi aktiv seçki dövrünə qədəm qoyur: "Biz birinci turu passiv rejimdə keçirdik və onu gec başladıq. Bu isə nəticəyə ciddi təsir göstərdi".

Müxalifət partiyaları da boş dayanmırlar. Qriqol Vaşadzeni dəstəkləyən bütün siyasi qüvvələr seçkidə saxtakarlığın qarşısını

almaq məqsədilə vahid seçki qərarına razılıq tapıblar.

Gələn xəbərlərə əsasən yarış həm də media sahəsində gedir. Bu günlərdə Gürcüstanın "İmedi" telekanalı rəsmən və açıq şəkildə S.Zurabişvilinin təbliğatına qoşulduğunu bəyan edib. Kanalı yaydığı məlumatda Saakaşvili rejiminin geri qayıtmasına yol verməməkdən ötrü fəvqəladə iş rejiminə keçdiklərini bildiriblər.

Gürcü politoloqları isə "İmedi"-nin bəyanatını "Gürcü arzusu" içində hökm sürən panika ilə əlaqələndiriblər.

Məsələ burasındadır ki, "İmedi"-nin sahibləri Saakaşvilinin qədim düşməni, hazırda həyatda olmayan Badri Patarkatsişvilinin qohumlarıdır. Onlar hələ də Gürcüstanın sürgün həyatı yaşayan keçmiş liderinə qarşı kin bəsləyirlər.

Qriqol Vaşadze

Salome Zurabişvili

Müstəqil Ekspertlər Klubunun politoloqu Ramaz Sakvarelidze isə "İmedi"-nin seçkiqabağı yarışa cəlb olunmasını Vahid Milli Hərəkətin hakimiyyətə qayıtmaq şansının yüksəlməsi ilə əlaqələndirib. Sakvarelidze "İmedi"-nin əsas vəzifəsinin 1-ci turda passivlik göstərib seçkiyə getməyənleri iqtidar namizədindən yana səs verməsini təmin etməkdən ibarət olduğunu vurğulayır. Onun

sözlərinə görə, seçkinin nəticəsi ni də məhz həmin seçicilər müəyyən edəcək.

Bu mənada politoloq S.Zurabişviliyə daha çox şans verir. Onun fikrincə, Vahid Milli Hərəkətin elektoratu artıq 1-ci turda bütün gücünü ortaya qoyub tükənib. Onların yeni qüvvələr cəlb etmək şansı azdır. Üstəlik, Vaşadzeyle müttəfiqlik edən partiyaların onu haqiqətən seçkidə

dəstəkləyib-dəstəkləməyəcəyi bəlli deyil.

Politoloq Giya Nodiya isə Vaşadzenin ələ birinci turda seçicilərin rəğbətini daha çox qazandığını bildirir.

Gürcüstan parlamentinin deputatı, hakim Gürcü Arzusu-Demokratik Gürcüstan Partiyasının üzvü Mahir Dərziyev isə "Yeni Müsavat"a bildirib ki, təmsil olduğu partiya birinci turdan özü üçün ciddi nəticə çıxarıb: "İkinci turda seçki kampaniyamız daha güclü, daha mütəşəkkil olacaq. Ciddi fəallaşma olacaq ki, bugünkü nəticələr özünü nə ikinci turda, nə də parlament seçkilərində göstərməsin. Vaşadze seçki kampaniyasında vəd verirdi ki, seçilsə, pensiyalar 400 lariyə qədər artırılacaq, müəllimlərə 1000 lari maaş verəcək. Halbuki, Gürcüstanın yeni konstitusiyasına görə, bu cür məsələlər prezidentin səlahiyyətində olan məsələlər deyil, hökumətin səlahiyyətindədir. İqtisadi xarakterli vədləri yerinə yetirmək üçün prezidentin yox, hökumətin, baş nazirin səlahiyyətləri, imkanları var. Lakin Vaşadzenin həmin vədlərinə pensiyaçıların xeyli hissəsi aldı.

Gürcü Qabil Hüseyinli isə ikinci turun nəticələrinin necə olacağı hələ dəqiq proqnozlaşdırıla bilməz. Əvvəla, namizədlər arasında birinci turda gələn mübarizənin nəticələrinə nəzər yetirdikdə cəmi bir faiz fərq olduğu görünür. İkincisi, seçki kampaniyasının necə qurulacağı, birinci turda namizəd olmuş digər şəxslərin sonda tərəfdarlarını kimə səs verməyə çağırmaqları hələ tam dəqiq deyil: "Salome Zurabişvilinin şanslarını artırmaq ondan ibarətdir ki, iqtidar bu dəfə bütün gücünü onun xeyrinə səfərbər edəcək, birinci turda seçkiyə qatılmayan seçicilərin bir qismini onun xeyrinə səsvərməyə cəlb edə bilərlər. Qriqol Vaşadzenin isə şansını birinci turda üçüncü və dördüncü yerləri qazanmış namizədlərin onu dəstəkləməsi artırır. Amma görək həmin şəxslər sona anadək Vaşadzeni dəstəkləyəcəklərmi. Bu məsələ də mühümdür. Bu və digər nüansları təhlil etdikdə ikinci turun necə nəticələncəyi haqda indidən birmənalı fikir söyləmək çətinidir".

Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

Son illər soyadlarını dəyişdirmək istəyən vətəndaşların sayında artım var. Azərbaycan insanı üçün illərdir həllini tapmayan problem halına gəlmiş soyad sonluqları tez-tez ictimaiyyətin, medianın müzakirəsinə çıxır.

Sovet dönməndən üzü bu yana "ov", "yev" sonluqlu soyadlar ölkəmizdə populyar olsa da, ondan qurtulmaq istəyənlər üçün bəzi bürokratik əngəllər mövcuddur. Daha doğrusu, yeni doğulan uşaqların soyadlarının "l", "li", "gil", "bəyli", "soy", "zadə" sonluqları ilə qeydiyyat alınmasında heç bir problem yoxdur. Amma "Sovet sonluqlu" soyadların dəyişdirilməsi ciddi prosedurlar tələb edir.

Bu isə insanlar üçün psixoloji diskomfort yaradır. Elə tək-cə səyahət zamanı qeyri-millətlərə özünü təqdim etmə mərhələsində bu problemin necə böyük məşabəddə özünü göstərməsini xatırlatmaq yətdir. Təsəvvür edin ki, Türkiyəyə səyahətə, istirahətə getmişiz. Orada aeroportdakı qeydiyyat şöbəsinə tutmuş, hoteldəki resepsion şöbəsi əməkdaşına qədər hər kəsə niyə ruslar kimi "ov", "yev" sonluqlu soyada sahib olduğunuzu izah etmək zorunda qalırırsınız. Sonda isə "siz də bu soyaddan qurtulmadınız, kardeşim" iradını eşitmək öhdəmiş zə düşür.

Ekspertlər hesab edir ki, millətin soyadının dəyişdirilməsi

Soyadların milliləşdirilməsini çətinləşdirən amillər

Proses uzun və məsrəflidir, amma səbəbini deyən yoxdur...

si onun manqurtlaşdırılması istiqamətində ən ciddi addımdır. Nazirlər Kabinetinin 79 nömrəli 12 may 2011-ci il tarixli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Adın, ata adının və soyadın verilməsi və dəyişdirilməsi Qaydaları"nın 5.1-ci bəndinə görə, Azərbaycan Respublikasının 18 yaşına çatmış hər bir vətəndaşının ərizəsinə əsasən, onun mövcud soyadının sonluğuna dəyişiklik

edilir. Həmin qaydaların 5.3-cü bəndinə əsasən, soyadın sonluğuna dəyişiklik edilməsi ilə əlaqədar müvafiq akt qeydlərində bu barədə qeyd edilir və yeni şəhadətnamələr verilir. Vətəndaş soyadın sonluğuna dəyişiklik edilməsi barədə ərizə ilə yaşayış yeri və ya müvafiq aktın olduğu yer üzrə qeydiyyat şöbəsinə müraciət etməlidir. Əgər müvafiq akt

qeydləri (ərizə verən şəxsin doğumu, nikahı, övladlarının doğumu və sair) ərizəni qəbul etmiş qeydiyyat şöbəsinə, onda həmin vətəndaşın soyadının sonluğuna dəyişiklik orada ediləcək və əvvəllər verilmiş şəhadətnamələr ləğv edilməklə ona yeni şəhadətnamələr verilməlidir. Əgər vətəndaşın müvafiq akt qeydləri müraciət etdiyi deyil, digər qeydiyyat şöbəsinə olarsa, ərizə 3 gün müddətində oraya göndəriləcək. Sonuncu 15 gün müddətində daxil olmuş ərizə əsasında həmin akt qeydlərinə zəruri dəyişiklik ediləcək, dəyişikliyin əsasını və tarixini göstərməklə müvafiq qeydlər aparacaq. Bu qeydlər onu aparən şəxsin imzası və möhürlə təsdiq edilir. Vətəndaşa təqdim edilməsi üçün yeni şəhadətnamə 3 iş günü müddətində ərizəni qəbul etmiş qeydiyyat şöbəsinə göndəriləcək".

Ərizəni qəbul etmiş qeydiyyat şöbəsi yeni şəhadətnamənin daxil olması barədə vətəndaşa 3 iş günü müddətində məlumat verəcək. Bundan sonra həmin vətəndaş müraciət edərək yeni şəhadətnaməni oradan əldə edə bilər. Ümumilikdə bu prosedur 2-2 ay yarım davam edə bilər.

Soyad dəyişmək üçün şəxsiyyət vəsiqəsinin notari-usla variantı, doğum haqda şəhadətnamə təqdim edilməlidir. Şəxsin nikahı varsa, nikah haqqında şəhadətnamə, azyaşlı övladları varsa, onların doğum şəhadətnaməsi, 2 ədəd 3x4 ölçüdə fotosəkil tələb olunur. Dövlət rüsumu 10 manatdır. Soyadı dəyişərkən övladın doğum haqqında şəhadətnaməsinin istənilməsinin səbəbi burada valideynin soyadının dəyişməsinin qeyd olunmasıdır. Soyad dəyişdikdə digər sənədlərin də dəyişilməsi vacibdir.

Verilən məlumata görə, şəxs istədiyi soyadı götürə bilər. Hətta belə bir ad, soyad onun nəslində yoxsa belə. Nikah istisna olmaqla, şəxsin yalnız bir dəfə soyadını dəyişdirməyə icazəsi var. Yalnız gülüş doğuran, o cümlədən Avropa mənşəli olan soyadları götürmək qadağandır. Yalnız bir halda əcnəbi soyad götürmək olar. Əgər şəxsin valideynlərindən biri əcnəbidirsə, bu zaman əcnəbi soyad qəbul etmək olar.

Bu arada soyad dəyişdirilməsi proseduru "ASAN xidmət" yox, Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən həyata keçirilir. "ASAN xidmət" in mətbuat xidmətindən bildirildi ki, əgər vətəndaş şəxsiyyət vəsiqəsindəki fotosundan və ya qan qrupunun düzgün yazılmamasından narazılıq edirsə, bu halda həmin detallar sözügedən xidmət tərəfindən həyata keçirilir. Amma soyad sonluqlarının dəyişdirilməsi məsələsi birbaşa Ədliyyə Nazirliyinin səlahiyyətinə aiddir.

"Yeni Məsavət" soyad dəyişdirilməsi prosedurunun bu qədər uzun və məsrəfli olmasının səbəbləri ilə bağlı Ədliyyə Nazirliyinə müraciət etsə də, suallarımıza cavab verən olmadı.

□ **Sevinc TELMANQIZI,**
"Yeni Məsavət"

Gəncədə antiterror əməliyyatında məhv edilən şəxslə bağlı yeni xəbərlər

Famil Ələkbərov cəmi 1 ay əvvəl uzunmüddətli həbsdən çıxıbmiş

Dövlət Təhlükəsizlik Xidmətinin (DTX) əməkdaşları tərəfindən Gəncədə Famil Fazil oğlu Ələkbərov və Rüstəm Rafael oğlu Rzayevin zərərsizləşdirilməsinin yeni təfərrüatları məlum olub. Yayılan rəsmi məlumatlara görə, türk-silah əməliyyat tədbiri zamanı R.Rzayevin və Famil Ələkbərovun olduğu avtomobil saxlanılıb. Lakin həmin şəxslər odlu silahdan atəş açaraq silahlı müqavimət göstərirlər.

DTX-nin xüsusi əməliyyat qrupu tərəfindən cavab tədbiri olaraq Famil Ələkbərov və Rüstəm Rzayev məhv ediliblər. Hadisə yerindən 1 ədəd "Kalaşnikov" avtomatı, həmin silaha aid sursat, 1 ədəd "F1" əl qumbarası, Famil Ələkbərova məxsus avtomobilə baxış zamanı partlayıcı maddə olan 3 ədəd 200 qramlıq trolit şaşkası və onları işə salmaq üçün 3 ədəd elektrodetonator aşkar edilərək maddi sübut kimi götürülüb. Məhv edilən F.Ələkbərovla bağlı kriminal.az saytı yazır ki, o cəmi 1 ay 16 gün əvvəl cəzasını çəkərək həbsdən azadlığa buraxılıb. F.Ələkbərov 2003-cü il iyulun 17-də iş adamı Elbrus Muradovu odlu silahla öldürüb.

Hadisənin təfərrüatı barədə sayta danışan E.Muradovun qardaşı qızı Gülnar Muradova bildirib ki, Gəncə şəhərindəki "Passaj" adlanan univerməqə əməsinə məxsus olub. Onun sözlərinə görə, həmin univerməqə görə əməsinin hazırda ömürlük həbsdə olan cinayətkar bəndə başçısı Şöhrət Quliyevlə münəqışəsi yaranmışdı: "Bu ərəfədə əmim küçənin ortasında odlu silahla arxadan güllələnərək öldürüldü. Yas mərasiminə Şöhrət özü də

gələrək başsağlığı vermişdi. Qətl törədən Famil Ələkbərov bir neçə gün sonra tutuldu. Əmimin 40 mərasimi günü, yas mağarı sökülən zaman Familin qardaşı Kamal məlum şəxslər tərəfindən öz avtomobilində ağızından güllə ilə vurularaq öldürüldü. Həmin vaxt atamı və əmimi şübhəli kimi saxladılar. İstintaqın versiyasına görə, Kamal qan düşməçiliyinə görə atamı və əmimi tərəfindən öldürüldü. 2 aydan sonra onların günahı sübuta yetirilmədiyindən

azadlığa buraxıldı. Kamalın qətlə düz 7 il bağlı qaldı. Mərhum general Rasim Musayev Gəncə Şəhər Baş Polis İdarəsinə rəis gələndən sonra ağır cinayətin üstünü açdı".

G.Muradova bildirib ki, Ş.Quliyevin cinayətinin üstünün açılmasına səbəb Famil Ələkbərovun həbsxanadan ona göndərdiyi məktublar olub: "Famil Şöhrət yazdığı məktublarında müxtəlif məbləğdə pulların ailəsinə çatdırılmasını yazırdı. Rasim Musayev məktubları araşdırdıqdan

sonra Şöhrət Quliyevin cinayətkar şəbəkəsini ifşa etdi. Məlum oldu ki, Şöhrət Quliyev Famil əmimin qətlini sifariş verib və bunun üçün pul vəd edib. Lakin Famil həbs edildiyindən həmin mükafatı ona verməyib. Buna görə də Famil həbsxanadan həmin məbləğin çatdırılması üçün məktublar yazmışdı. Sonradan istintaq müəyyən etdi ki, Şöhrət Quliyev Gəncə şəhər sakini Kamal Ələkbərovun öldürülməsini sifariş verərək, bununla əlaqədar cinayətin icraçılarna 25 min ABŞ dolları mükafat vəd edib".

Baş verənlərlə bağlı Respublika Baş Prokurorluğu və Daxili İşlər Nazirliyinin birgə məlumatında da bildirilirdi ki, 2003-2004-cü illərdə Bakı və Gəncə şəhərlərində Əhməd İbrahimovun və Kamal Ələkbərovun qəsdən öldürülməsi faktı üzrə keçirilən istintaq hərəkatları və əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində iş üçün əhəmiyyət kəsb edən bir sıra maddi sübutlar əldə olunmuş, eləcə də Gəncə şəhər sakini Şöhrət Quliyevin başçılıq etdiyi silahlı cinayətkar dəstə tərəfindən digər ağır cinayətlərin törədilməsi təkzibedilməz dəlillərlə sübuta yetirilib.

Müəyyən edilib ki, 2003-cü ilin dekabrında Şöhrət Quliyev Mehman Qəhrəmanovla birgə Anar Həsənov, Səxavət Xudiyev, İlham Şabanov, Xəzər Kazimov və Elmar Qasimovdan ibarət silahlı mü-təşəkkil dəstə yaradaraq, onu odlu silah və döyüş sursatı ilə

təchiz edib. Şöhrət Quliyev cinayətkar dəstənin üzvlərinə Bakıdakı "Sədərk" ticarət mərkəzində çilçirəq satışı ilə məşğul olan Əhməd İbrahimovu öldürməyi tapşırıb və bunun müqabilində onlara 25 min ABŞ dolları məbləğində pul mükafatı verəcəyini vəd edib. Cinayətkar dəstənin üzvü Anar Həsənov 2003-cü il dekabrın 18-də Əhməd İbrahimova yaşadığı binanın girişində "Makarov" markalı tapançadan atəş açaraq onu öldürüb. Cinayətkar dəstənin üzvləri Gəncə şəhərində fəaliyyət göstərən Xəzər Kazimova məxsus "Quş südü" kafesində mütemadi yığışaraq törədəcəkləri cinayətlərin plan və detallarını müzakirə edib, eləcə də narkotik vasitələrin istehlak və satışını həyata keçirmişlər. Ş.Quliyev 2009-cu il mayın 27-də tutulub və ömürlük azadlıqdan məhrum edilib. Onun oğlu Elnur Quliyev isə hazırda Gəncədə məhkəmə işçisidir. İllər öncə musavat.com saytı yazmışdı ki, Ş.Quliyevin uzun müddət cəzasız qalması Gəncə şəhərinin sabiq prokuroru Adil Vəliyevlə yaxın münasibətdə olması ilə bağlıdır. Hətta onun Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin o vaxtkı başçısı Eldar Əzizova, onun müavininə bahalı avtomobillər, Gəncə prokuroruna Xaşbulaq istirahət zonasında 2 mərtəbəli villa hədiyyə etməsi barədə də xəbərlər var idi.

□ **E.HÜSEYNOV**
"Yeni Məsavət"

Azərbaycan Respublikası Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin mütəxəssisləri tərəfindən Abşeron rayonu ərazisində fəaliyyət göstərən ulaq təsərrüfatından götürülmüş qan və süd nümunələrində bakteriya aşkarlanıb.

Laborator müayinələr nəticəsində ulaq təsərrüfatının sanitariya-gigiyena norma və qaydalarına uyğun olmadığı aşkar olunub. Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi tərəfindən həmin təsərrüfat subyektinə süd istehsalının və emalının dayandırılması və yalnız qanunvericilikdə tələb olunan tədbirlər həyata keçirildikdən sonra fəaliyyətə başlamaları üçün agentliyə müraciət etmələri bildirilib.

Xəbərin mediada yayılmasından sonra uzunqulaq təsərrüfatının nümayəndəsi Xəyal Cəlalov musavat.com-a açıqlama verərək agentliyin qərəzli yanaşma ortaya qoymadığını bildirdi. O qeyd etdi ki, Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi süddə mikrob aşkarlandığı barədə onlara rəsmi qaydada məlumat verməyib:

“Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi bizə bu barədə heç nə deməyib. Analizlər nəticəsində südün tərkibində mikrob olması ilə bağlı məlumat oxuduq. Halbuki onlar heyvanlardan qan və süd analizi götürərkən nəticəsi barədə bizə məlumat verəcəkdilər. Bizə rəsmi qaydada müraciət olunmayıb. Halbuki ilk olaraq təsərrüfat sahibinə məlumat

“AQTƏ bizə qarşı qərəzlidir”

Uzunqulaq təsərrüfatının nümayəndəsi: “Agentlik nümayəndələri bizimlə görüşüb, sözüümüzü dinləmək istəmirlər”

verməli idilər. Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin niyə belə etdiyini anlama bilmirik. Agentlik nümayəndələri bizimlə görüşüb, sözüümüzü dinləmək istəmirlər. Biz öz yolumuzu tutmuşuq və israrla da gedəcəyik”.

X.Cəlalov onu da qeyd etdi ki, uzunqulaq südü bütün südler arasında ən təmiz, bak-

teriyasız süddür: “Elmi araşdırmalar da göstərir ki, bu südün tərkibində bakteriya olmur. Analizlər iki nümunə üzərində aparılırdı. Biri var çiy südü, digəri də bizim onlara göndərdiyimiz pasterezə olunmuş südün analizi. Biz istəyirik ki, bizim verdiyimiz pasterezə olunmuş südün tərkibini yoxla-

şınlar və analiz cavabını desinlər.

Biz südün analizini paralel olaraq bir neçə laboratoriyada da verəcəyik. Görək Qida Təhlükəsizlik Agentliyinin aşkarladığı mikrob digər laboratoriyalarda da çıxacaq mı...”

X.Cəlalov həmçinin uzunqulaq südünün tərkibi ilə bağlı

kifayət qədər elmi araşdırmaların olduğunu diqqətə çatdırırdı:

“Bizim əlimizdə faktlar var. Uzunqulaq südünün tərkibi ilə bağlı dörd-beş institutun elmi araşdırmaları var. Bu araşdırmalarda hansı səbəblərdən eşşək südün tərkibində bakteriyaların olmaması, həmçinin hansı xəstəliklərin müalicəsində istifadə edilməsi ilə bağlı izahlar var.

Hətta Kembric Universitetinin bununla bağlı araşdırmaları var. Artıq bütün dünyada hamı bu südün faydasından danışırdı”.

Ferma nümayəndəsi Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin onlara qarşı qərəzli mövqedə olduğunu bildirdi: “20 gündən çoxdur ki, Qida Təhlükəsizlik Agentliyinin İnsitutuna heyvanlardan analiz götürülməsi üçün 311 manat vəsait ödəmişəm. Bu günlər ərzində dəfələrlə zəng edib, analizlərin cavabını almaq istəmişəm. Lakin bir cavab ala bilməmişəm. Və birdən-birə analiz nəticələri-

ni mətbuatda yayırlar. Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi birmənalı olaraq qərəzli yanaşır. Oturub fikirləşiblər, süddən bir bakteriya tapıb, istədikləri kimi bəyanat yayırlar. Bir növ qara piar aparırlar. Lakin südün kimyəvi analizlərinin cavabı barəsində heç nə demirlər. Biz öyrənmişik ki, həmin bakteriyaların standartları var və müəyyən dərəcədə ölürlər. Bundan əlavə, biz südün çiy deyil, pasterezə olunmuş şəkildə satışının həyata keçirəcəyik. Müəyyən temperaturda pasterezə edilərkən bakteriyalardan əsər-əlamət qalmır. Bu, elmi araşdırmalarda da öz əksini tapıb. Tanış adamlar bizə deyirlər ki, siz bu iddialarla və sübutlarla çətin ki, Azərbaycan da ulaq südünün satışına razılıq alınsınız. Mən onlara bildirdim ki, məhz bu araşdırmalar və elmi sübutları ortaya qoyaraq, uzunqulaq südünün qanuni şəkildə satışını həyata keçirəcəyik”.

□ **Nərgiz LİFTİYEVƏ, Musavat.com**

Duzun tərkibində mikroplastik nə zaman olur?

Birlik rəhbəri: “Masazır duz gölünün dənizlə əlaqəsi yoxdur”

Alimlər dünyada istifadə olunan süfrə duzlarının 90 faizinin tərkibində mikroplastik olduğunu aşkarlayıblar.

Bu barədə BBC-nin National Geographic-ə istinadən yaydığı məlumata görə, altı qitədən 16 müxtəlif ölkədə istehsal olunan 39 fərqli dəniz, qaya və göl duzunu araşdıran alimlər bu markalardan 36-sında mikroplastik hissəciklərinə rast gəliblər.

National Geographic-in xəbərinə görə, dəniz duzunun tərkibində mikroplastik olduğu illərdir bilinirdi. Lakin onun nə qədər olması bu vaxta kimi tam aydın deyildi: “Ətraf mühiti mühafizə təşkilatı Greenpeace-in Şərqi Asiya bölməsi ilə Cənubi Koreya araşdırmaçıları süfrə duzunun tərkibindəki mikroplastikləri və bunların plastik çirkliliyin geniş yayıldığı fərqli ərazilərlə əlaqələrini araşdırıb. Avropa, Şimali və Cənubi Amerika, Afrika və Asiyada 21 ölkədən duz nümunələri götürüblər. Araşdırma nəticələri mikroplastik miqdarının süfrə duzu markaları arasında böyük müxtəliflik göstərdiyini aşkarlayıb. Ən çox mikroplastik hissəcikləri olan duzun satıldığı ölkə isə İndoneziya olub.

2015-ci ildə aparılan başqa bir araşdırmada da İndoneziyanın dünyada plastik çirklənmənin ən yüksək olduğu ikinci ölkə olduğu göstərilmişdi”.

Buna baxmayaraq, alimlər hesab edir ki, riskli bölgələrdən kənardakı ərazilərdəki süfrə duzları da təmiz deyil: “ABŞ-dəki New York Dövlət Universitetindən professor Sherri Mason deyib ki, “bu araşdırma mikroplastiklərin nə qədər geniş yayıldığını göstərir. Duzu İngiltərədə satın al-

mağınız heç də təhlükəsiz deyil. Sözügedən araşdırmanın aparılardan biri də York Universitetinin professoru Alistair Boxall olub. “Araşdırmamız göstərir ki, mikoplastiklərin ciddi yan təsirlərinin olması haqqında əlimizdə az sübut var” deyən Boxall mikroplastik araşdırmalarına çox vaxt ayrı-ayrılıqda daha asan aşkarlanan böyük ətraf mühit çirklənməsinə səbəb olan problemləri arxa plana atacağından narazılığını bildirib”.

Onu da qeyd edək ki, mikroplastiklər plastik vasitələrin ətrafına dağılan və ölçüsü 5 millimetrdən kiçik olan hissəcikləridir. Onlar kosmetik vasitələrdən tutmuş, sintetik geyim vasitələrində hər məhsuldan ayrılıqda bilir. Alimlərin hesablamalarına görə, bir sintetik geyim vasitəsinin paltaryuyan maşında yuyulması zamanı 1900-dən çox mikroplastik ayrılaraq suya qarışır.

Mikroplastiklərin müxtəlif qidalar vasitəsilə (dəniz və

okean məhsulları, duz və sair) insan orqanizminə düşməsinin yarada biləcəyi təhlükələr 2000-ci illərdən bəri dünya alimlərinin diqqətindədir. Bu sahədə araşdırmalar hələ ki konkret nəticələrin əldə olunmasına gətirib çıxartmayıb. Amma alimlər hesab edirlər ki, insan orqanizminə düşən mikroplastiklər xaric olunmayaraq müxtəlif yerlərdə toplanır və ona mühüm zərər yetirə bilərlər.

Hazırda okean və dənizlərdə toplanan mikroplastiklərin 20 faizinin birbaşa atılan plastik məmulatlardan, 80 faizinin isə müxtəlif tullantılar (zibil, kanalizasiya suları və sair) da daxil olmaqla torpaq ərazilərindən yarandığı bildirilir. Tədqiqatlar göstərir ki, plastik məmulatlar çürüyüb tamamilə məhv olmur - yalnız kiçik mikrohissəciklərə ayrılaraq mövcudluğunu qoruyub saxlayırlar. Bu isə onların həyata təmizlənmiş suların belə tərkibində ola biləcəyi təhlükəsini yaradır. Çünki hələ ki dünyada suyun mikroplastiklərə görə təmizlənməsi həyata keçirilmir.

Dünyada mikroplastiklərin ən çox yığıldığı qida məhsullarından biri olan duz Azər-

baycan mətbəxində də geniş istifadə olunur. Uzun illərdir Azərbaycanda keyfiyyətli duz istehsalı ilə bağlı problemlər davam edir. Azad İstehlakçılar Birliyinin sədri Eyyub Hüseynovun “Yeni Müsavat”-a bildirdiyinə görə, ölkəmizdə istehsal olunan duzun tərkibində mikroplastiklərin olması ehtimalı demək olar ki, yoxdur: “Masazır duz gölünün dəniz və okeanla heç bir əlaqəsi yoxdur. Biz dəfələrlə bunu yoxlamışıq. Mikroplastiklər isə əsasən dəniz və okeanla əlaqəsi olan mənbələrdən istehsal olunan duzda olur. Lakin xaricdən Azərbaycana gətirilən və dəniz duzu adı ilə satılan duzlarda ola bilər. Ölkə bazasında haradansa 10 faizə yaxın belə duzlar var. Bu duzlar heç yodlaşdırılmır da”.

Birlik rəhbəri deyir ki, Azərbaycanda duzla bağlı əsas problem necə gəldi yığılıb qablaşdırılmadı: “Dəfələrlə bununla bağlı əlaqədar qurumlara müraciət etmişəm. Azərbaycanda satılan duzların təxminən 10-15 faizi təmizlənmədən, tərkibindəki ağır metallar kənarlaşdırılmadan bazaraya çıxarılır. Bu duzlar ölkəyə yola səpmək, gön-dəri duzlaşmaq üçün gətirilir. Burada yuyulub ağardılır və Ukrayna malı adı altında satılır. İki ay öncə Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinə məlumat göndərmişəm, həmin duzların qablaşdırıldığı məkanları da qeyd etmişəm, amma bir nəticə yoxdur”.

□ **DÜNYA, “Yeni Müsavat”**

Gürcüstan hökuməti marixuananın tibbi və kosmetik təyinatlı ixracı məqsədilə yetişdirilməsini nəzərdə tutan qanun layihəsini parlamentdən geri götürəcək. Bunu Gürcüstan parlamentinin sədri İrakli Kobaxidze patriarx II İlya ilə keçirdiyi görüşdən sonra bildirib. O deyib ki, qanun layihəsinin qanunverici orqandan geri çağırılması cəmiyyətin bu məsələyə münasibəti ilə əlaqədardır.

Qeyd edək ki, II İlya ilə keçirilən görüşdə Gürcüstanın daxili işlər naziri Giorgi Qaxaria da iştirak edib. Gürcüstan parlamenti qeyd olunan qanun layihəsinin müzakirəsini ötən ayın əvvəlində iki ay müddətinə təxirə salıb. Hökumətin hazırladığı qanun layihəsini Gürcüstan patriarxlığı və əksər dini icmalar kəskin etirazla qarşılayıb.

2016-cı ildə Rustavi-2 televiziya Gürcüstan parlamentinin üzvləri arasında marixuana istifadəsi olub-olmadıqları barədə sorğu aparmışdı. Sorğu nəticəsində məlum olmuşdu ki, parlamentin çoxluq və azlıq nümayəndələri marixuananın dadına baxıblar.

Vahid Milli Hərəkət Partiyasından olan Roman Qotşiridze, Giqi Tsereteli, parlamentin azlıq lideri David Bakradze, parlamentin çoxluq nümayəndələri Nukri Kantaria, Zaza Xutsişvili, Dmitri Xundadze, Georgi Volski, Koba Narçemaşvili, Zakaria Kutsnaşvili, Levan Qoqışaşvili, Nata Çxeidze, parlament çoxluğunun lideri Arçil Talakvadze və digər deputatlar marixuananın dadına baxdıqlarını və onun cəmiyyət üçün zərərli olduğunu bildirdilər.

Bu ölkələrdə ona yaşıl işiq yandırılar

Bu ərafədə isə məlum olub ki, Tailand marixuananın satışını qanuniləşdirən ilk Asiya ölkəsi olacaq. Qanun layihəsi marixuanadan yalnız tibbi məqsədlər üçün istifadə edilməsinə imkan yaradacaq. Ölkənin Milli Qanunvericilik Assambleyasının İctimai Səhiyyə Komitəsinin sədri Cet Siratranon bu qərarın iqtisadiyyata çox kömək edə biləcəyini açıqlayıb. Hazırda Tailand qanunlarına görə narkotik və marixuana ilə bağlı cinayətlərə görə ömürlük həbs cəzası və ölüm cəzası tətbiq edilir.

Bir neçə gün öncə isə Böyük Britaniyada marixuananın tibbi məqsədlər üçün istifadəsinə icazə verilib. Həkimlər xəstəyə tərkibində marixuana olan preparat yazmaq imkanı əldə ediblər. Qadağanın aradan qaldırılması barədə qərar rəsmi şəkildə verilib. Qeyd edək ki, eyni qanun Kanada, Argentina, Avstraliya, Belçika, Braziliya, Xorvatiya, Çexiyada da qəbul edi-

çünki sənədi dəstəkləyən partiyanın yuxarı palatada yetərli səsi yoxdur. Bütün bunlara baxmayaraq, marixuana becərilməsi ilə məş-

də daha azdır. Marixuananı ekstazi və ya kokain kimi digər narkotik maddələrlə müqayisədə daha rahat əldə etmək mümkün olub. "Mari-

vü vardır. Ən geniş yayılanları isə: nəşə, alağ otu və həşişdir.

Marixuananın beynəlxalq adı - cannabistdir. Ame-

lidir. Marixuananın bir nümunəsində 3%-dən 20%-dək THK ola bilər. Elə ölkələr vardır ki, orada marixuana qismən və ya tam olaraq qa-

Marixuana barədə bilmədiklərimiz

Dünya ölkələri bu narkotik bitki ilə bağlı iki cəbhəyə bölünüb...

lib.

Kanadada marixuanadan istifadəyə icazə verən qanun qüvvəyə minib. Bununla da Kanada dünyada marixuanadan istifadəyə icazə verən ikinci ölkədir. Qəbul edilən yeni qərara görə, artıq Kanadada yetkinlik yaşına çatmış hər bir şəxs lisenziyası olan mağazalardan 30 qrama qədər marixuana ala biləcək.

Artıq bu ölkədə 18 yaş tamam olan (*bəzi əyalətlərdə 19 yaş*) hər kəs xüsusi mağazalardan marixuana ala bilər. Həddi-buluğa çatan vətəndaş 30 qramadək marixuana saxlaya bilər. Lakin yetkinlik yaşına çatmayan şəxslərə marixuana satanlar 14 il azadlıqdan məhrum ediləcəklər.

Bundan başqa, evdə maksimum 4 kol marixuana bitkisi yetişdirməyə icazə verəcək. 2017-ci ildə Niderland parlamentinin aşağı palatası marixuananın yetişdirilməsinin qanuniləşdirilməsi barədə təşəbbüsün lehinə səs verib. Bu qanun layihəsinə görə marixuananın yetişdirilməsilə peşəkar şəkildə məşğul olan şəxslər fəaliyyətlərinə görə cəzadan azad olunacaqlar. Bu qanun layihəsini qəbul etmək üçün ölkə parlamentinin yuxarı palatası - Senat layihəni dəstəkləməlidir.

Niderlandda artıq çoxdandır ki, qəhvəxana adlandırılan məkənlərdə az miqdarda marixuana almağa icazə verilib. Qanun layihəsi marixuanaya aid qanunların zəifləməsinin lehinə çıxışlar edən "Demokratlar-66" liberal partiyası tərəfindən irəli sürülüb. Parlamentin aşağı palatasında 77 deputat layihənin lehinə, 72 nəfər isə əleyhinə səs verib.

Layihənin Senatda qəbul edilmək şansı çox azdır,

ğul olanlar aşağı palatadakı səsverməni ümidverici addım kimi dəyərləndiriblər.

Avropalı gənclər içki və siqareti azaltsalar da, marixuanadan istifadəni çoxaldılar

BBC-nin xəbərinə görə, Avropada 15-16 yaşlılar arasında siqaret çəkən və spirtli içki içənlərin sayı azalsa da, marixuanadan istifadə edənlərin sayı artmaqdadır, Avropa İttifaqı sorğusunda deyilir. 2015-ci il üçün Espad hesabatı bir çox Aİ ölkələrini əhatə etsə də, Almaniya və Böyük Britaniya üzrə məlumatlar ona göstəricilər tamamlanmayıb. 2015-ci ildə sorğuda iştirak edənlərdən 21 faizi "hazırda siqaret çəkənlər" olub, ən böyük göstərici isə İtaliyada qeydə alınıb (37 faiz).

1995-2015-ci illərdə ötən 30 gündə spirtli içki qəbul etmişlərin sayı 56 faizdən 47 faizə düşüb. Ən çox marixuana çəkənlər isə Çexiyada olub (37 faiz). Avropada sorğuya qatılmışlar arasında marixuanadan istifadə edənlər orta hesabla 16 faiz təşkil edib. Bu, İspaniya ilə (27 faiz) müqayisə-

xuanadan hazırda və ümumiyyətlə istifadəsi 1995-2015-ci illər arasında müvafiq olaraq 11 faizdən 17 faizə və 4 faizdən 7 faizəyə artıb", - Espad deyir. Nəticələrdən məlum olub ki, marixuanadan istifadəyə görə Avropa ölkələri arasında böyük fərq var - Bolqarıstan, Yunanıstan, Polşa və Rumıniyada, digər ölkələrlə müqayisədə artım müşahidə olunub.

200-ə yaxın növü, fərqli fikirlər və mübahisələr...

Marixuana qurudulmuş çətənə çiçəyindən və yarpaqlarından hazırlanır. Dünyada 162 milyon insan ildə bir dəfədən çox marixuanadan istifadə edir. Marixuana dünyada spirtli içkidən sonra əhval-ruhiyyəni qaldıran ən yaxşı vasitə hesab edilir. ABŞ məktəblərində oxuyan şagirdlərin 40%-i həyatlarında bir dəfə, 20%-i isə mütləq olaraq marixuanadan istifadə edirlər. İnsanı öldürmək üçün 800 marixuana çöpü kifayət edər, ölüm səbəbi isə narkotik vasitədən yox, karbon oksiddən zəhərlənmə olacaqdır. Marixuananın 200-ə yaxın nö-

rikada isə onu, sadəcə, olaraq "vasitə" adlandırır. "Marixuana" sözü isə ilk dəfə olaraq Meksika hərbi böliümündə yaranıb. Həmin bölmə ərazisində Mariya və Joana adlı fahişələrin əsgərlər üçün gətirdiyi "uçuran vasitə"yə hər ikisinin adlarını birləşdirərək marixuana adı qoymuşdular. O andan bəri narkotik vasitənin adı marixuana olaraq qalmışdı. Cannabis bitkisi hər şəraitdə yetişə bilər. Bitkinin ölçüsü gün ərzində 3-5 sm arta bilər. Hündürlüyü isə yarım metrə yaxın olur.

Marixuananın ən fəal inqrediyenti THK (delta-9-tetrahydrocannabinol)-dur. Məhz bu kimyəvi maddə insan psixikasına təsir edərək marixuananın effektivini yaradır. Kiçik dozada THK-dan alınan psixoaktiv effekt insanda ətraf mühitin gedişatından asılı olmayan fərəh hissi yaradır. Vasitə həmçinin insanda vizual hissiyyatını genişləndirir, iy və dad bilməni gərginləşdirir bilər.

Marixuananın tərkibindəki THK-nın zənginliyi çəltiyin becərildiyi torpaqdan, fəsilədən və hava şəraitindən ası-

nuniləşdirilib: Şəxsi qəbul üçün - Çexiya, Hollandiya, Belçika, İsveçrə, İngiltərə, yalnız tibbi müalicə üçün - Avstraliya, ABŞ, Kanada, İsrail. Hansı ölkədə marixuana qanuni şəkildə icazədirsə, həmin ölkədə hər bir kəs azad şəkildə marixuananı üzərində, evində saxlaya, istədiyi zaman qəbul edə bilər. Əgər qanunsuz olaraq onu evində saxlayarsa, heç bir cinayət işi açılmadan həmin vasitəni yalnız müsadirə edirlər.

1850-ci ildən 1942-ci ilədək marixuana ABŞ-da ürekbullanmaya, revmatizmə qarşı və ağrıkəsici dərman kimi bütün aptek və marketlərdə xüsusi qablaşdırılmış formada əldə etmək mümkün idi. Həkimlər tibbi marixuananı SPİD, qlaukoma, xərcəng, skleroz, epilepsiya və xroniki ağrılarından və xəstəliklərdən əziyyət çəkən pasientlər üçün əvəzolunmaz tibbi preparat hesab edirlər. 2003-cü ildə Kanada ağır xəstəliklərdən əziyyət çəkən pasientlər üçün marixuanadan ən çox istifadə edən ölkələr siyahısında birinci yerdə idi.

1996-cı ildə Kaliforniya həkimləri qanuni şəkildə marixuananı tibbi preparat kimi pasiyentlərə qəbul etdirən ilk Amerika ştatı olub. 85% bağlı yerlərdə və xüsusi lampalar altında becərilir. Rusiya və Azərbaycanda marixuana uzun müddət anaşa adlandırılırdı. Dünyada marixuana qəbulundan dünyasını dəyişən heç bir ölüm hadisəsi qeyd alınmayıb. Hətta hansı dozada ölüm hadisəsi baş verə biləcəyini öyrənmək üçün itlər üzərinə əməliyyat aparılır. Atlar üzərində aparılan əməliyyatlarda heç bir ölüm hadisəsi qeydə alınmayıb.

□ **Səvinc TELMANQIZI,**
"Yeni Müsavat"

MÜSAVAT

Son səhifə

N 236 (7125) 6 noyabr 2018

Sərnişinlə sürücü dalaşdı, avtobus çaya düşdü

Çinin Çunsin şəhəri yaxınlığındakı Yantszi çayında sərnişinlə sürücü dalaşdığı üçün avtobus çaya düşüb. Baş vermiş hadisədə iki nəfər xəbərsiz itib, 3 nəfər zərər çəkib. Bu barədə Sina informasiya portalı xəbər yayıb.

Portalin xəbərinə görə, konfliktə qadının dayanacağı unutmaması və daha sonra sürücüdən avtobusu dayandırmasını tələb etməsi səbəb olub. O, bu haqda yerinə yetirməkdən imtina edib. Çünki həmin vaxt avtobus çayın üstündəki körpüdən keçirdi. Sürücünün buna etiraz etdiyinə görə çinli qadın onu öncə təhqir edib, ardınca isə vurmağa başlayıb.

Hadisə ilə bağlı yayılan kadrlardan görünür ki, kişi özünü necə qoruyur və cavab zərbəsi vurmamağa çalışır. Amma zərbələrdən qorunmaq üçün sürücü sağ əlini sükandan çəkib və yoldan yayınıb. Elə bu vaxt sürücü idarəetməni itirib və saatda 51 kilometr sürətlə gedən avtobus qarışı zolağa keçib, orada minik maşını ilə toqquşaraq çaya düşüb.

Çin rəhbərliyi hadisə yerinə yerli xilasetmə xidməti əməkdaşlarını, vodalazları və könüllüləri göndərib. Mütəxəssislər nəqliyyat vasitəsini 70 metr dərinlikdən çıxarmağa nail olublar.

Qadın siqareti tez tərgitsə...

Siqaret çəkən və 40 yaşından əvvəl bunu tərgidən qadınların ömrü siqaret çəkməyə davam edənlərlə müqayisədə 9 il artıqdır. İngiltərədəki Oksford Universitetinin alimləri 1996-cı ildən 2017-ci ilə qədər qadınların sağlıq durumunu müşahidə ediblər. Alimlər 20 faizi siqaret çəkən, 28 faizi siqareti atmış və 52 faizi heç siqaret çəkməmiş 50-65 yaşındakı anket iştirakçılarının 3 illik fasilələrlə həyat tərzləri və sağlamlıq durumlarını araşdırıb. İngiltərənin "Lancet" jurnalında yayımlanan araşdırmaya görə, siqaret çəkən qadınlar çəkməyənlərdən 11 il az yaşayır və 70 yaşından əvvəl ölmə riski da 24 faizdir. Alimlər 40 yaşından öncə siqareti atan qadınların ömrünün 9

il "uzandıqını", hətta 35 yaşından öncə siqareti atanların 10 il "qazandığını" müəyyənləşdirib. Araşdırmaya imza atanlardan Riçard Peto isə deyib ki, siqareti erkən yaşlarda atmaq insana illər qazandı-

rır, amma bu, qadınların 40 yaşa qədər heç bir təhlükə olmadan siqaret çəkə biləcəyi mənasını verməməlidir. Heç siqaret çəkməmiş qadınlara görə siqaret çəkənlərin ölüm riski 20 faiz daha artıqdır.

Lotereya ilə varlandı, amma indi hər şeyini satır

Böyük Britaniyadan olan poçtalyon lotereya udaraq birdən-birə varlansa da, onu tənhalıq əldən salıb. O, bahalı evini sataraq Avstraliyaya köçmək və yeni həyata başlamaq istəyib. 2012-ci ildə 42 yaşlı poçtalyon Adrian Beyforad lotereyada 148 milyon funt sterlinq udub. Həmin vaxt o, qədim qraflıq olan Suffolka köçüb və orada 6.5 milyon funt sterlinq ev alıb. Keçmiş poçtalyon daha sonra bu evə xeyli məsrəf qoyaraq bəzəyib, bahalı aksesuarlar alıb.

Lotereyanı udandan 15 ay sonra arvadı boşanmaq üçün ərizə verib. Daha sonra Beyfordun kolbasa fabrikinin bir işçisi ilə müntəzəm davam edən münasibəti olub, ardınca daha bir qa-

nunda vaxtilə şəxsi sürücüsü olmuş bir qadınla intim yazışmasını oxuyandan sonra atıb.

Beyforadın dostlarının iddiasına görə, varlılıq şəxsi həyatı təşkil etməkdə ona mane olur. Səbrini daşıran son damla isə keçmiş arvadının ərə getməsi olub. Bundan sonra o, qərarlaşdırıb ki, nə etməlidir: "Son nəticədə o, bu pulları başqa insanları xoşbəxt etmək üçün sərf etməyi qərarlaşdırıb. Hesab edirəm ki, o, onu xoşbəxt etməyə əşyalara həddən artıq pul xərclədiyini düşünüb", - bunu da The Sun qəzetinə mənbələrdən biri açıqlayıb.

Hazırda Beyforad öz villasını satmağı planlaşdırıb. O, artıq son 6 ildə aldığı atlardan qurtulub. Bundan başqa, eks poçtalyon öz musiqi mağazalarını da bağlayıb. Hazırda o, Avstraliyaya köçməyə və "başqa insan olmağa" hazırlaşır: "Onun dostları narahatdır ki, o, nə qədər uzağa və dərinə gedə bilər. O, öz planları barədə hətta ən yaxın adamlarına, dostlarına da hər hansı informasiya verməyib ki, bu da çox qəribədir".

QOÇ - Astroloji göstəricilər yalnız qonaqlıq və səfərlər üçün uğurlu ərafə olduğunu bildirir. Odur ki, digər işlər barədə baş sındırmağa dəyməz. Sizi gözəllənləri şad edin.

BUGA - İxtiyarınızda olduqca gərgin bir gün durur. Bəri başdan bütün vacib işlərinizi təxirə salın. Münaqişələrə həvəs göstərməyin, neytral olmağa çalışın. Bəxtinizdə pul da var.

ƏKİZLƏR - Göy qübbəsi yalnız ailə-sevgi məsələlərində uğurlara yaxın olacağını bildirir. Fəaliyyətdə və ya digər münasibətlərdə isə vəziyyət heç də qənaətbəxş olmayacaq. Səfərə çıxmayın.

XƏRÇƏNG - Mövcud problemlerinizi həll etmək üçün kənardan dəstək almalısınız. Əks təqdirdə uğursuzluqla üzləşəcəksiniz. Saat 14-17 aralığı bu baxımdan olduqca əlverişlidir.

ŞİR - Hiss olunur ki, səhhətiniz ürəkəcan deyil. Lakin narahatlığa əsas yoxdur. Çünki bütün hallarda həkim əlinə düşməyəcəksiniz. Nahardan sonra şad xəbər eşidəcəyinizə inanın.

QIZ - Maliyyə problemlərinizin artması ümumi ovqatınızda mənfi çalarlar yaratmaqdadır. Azacıq səbr edin, yaxın vaxtlarda kiseniz ağırlaşacaq. Əsas diqqəti münasibətlərə yönəldin.

TƏRƏZİ - Axşam saat 19:02-yə qədər mənfi enerjili Ay bürcünüzdə olduğundan fəaliyyətinizdə bəzi neqativliklər ola bilər. Əzm göstərin ki, nəticə uğurlu olsun. Axşam üreyinizə yaxın simsarlarınıza baş çəkin.

ƏQRƏB - Yaxşı olar ki, saat 13-ə qədər bütün vacib işlərinizi təxirə salasınız. Əks təqdirdə, cəhdləriniz boşa çıxacaq. Sonrakı saatlarda isə perspektivli sövdələşmələrin iştirakçısı olacaqsınız.

OXATAN - Təxminən saat 14-ə qədər özünüzü gərgin situasiyalardan qorumağa çalışın. Sonrakı ərafədə sevinci xəbər eşidəcəksiniz. Maraqlı təkliflər də gözlənilir.

OĞLAQ - Qarşınızda füsunkar bir təqvim var. Bəxtinizə inanırsınızsa risk etməyə dəyər. Çünki gözlənilməz sürprizlər yolunuzu gözləyir. İstənilən ikitərəfli əməkdaşlıq uğurludur.

SUTÖKƏN - Daxili təərədüdləriniz ümumi sabitliyinizi pozmaqdadır. Nəyi, necə edəcəyinizi müəyyənləşdirə bilmirsiniz. Odur ki, həyata açıq gözlə baxın. Enerjinizi daha çox sevgidən alın.

BALIQLAR - Ulduzların düzümü maraqlı insanlarla rastlaşma ehtimalınızdan xəbər verir. Amma onların arasında bir neçəsi ovqatınızı aşağı salmağa çalışa bilər. Bu səbəbdən uzaqgörən və dözümlü olun.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Arıqlamağın yolu - yemək gündəliyi

Amerikada həyata keçirilən bir araşdırmanın nəticələri maraqlı bir həqiqəti üzə çıxarıb. Həmin araşdırmanın nəticəsində məlum olub ki, "yemək gündəliyi" tutan qadınlar daha tez arıqlayıb.

Boğazından keçən hər loxmanı yazmaq kalori nəzarətində mühüm rol oynayır. Bu formada pəhriz saxlayan insan dietasında daha sadıq olur. Araşdırma qrupundan olan Anne Mc Tiernan bildirdi ki, insanlar gündəlik əvəzinə yediklərini noutbuka, telefona və ya iPad-a yazaraq qidalanmasını nəzarətdə saxlaya bilər. Məqalədə bildirilib ki, insanlar xüsusən də günorta yeməklərini restoranda yeməkdən qaçmalıdır. Gündə üç dəfə yemək həkimlərin əsas məsləhətidir. Hansısa yemək növünə ixtisara salıb ötürmək arıqlamaya ən böyük zərərdir. Bir illik araşdırma nəticəsində məlum olub ki, yediklərini yazanlar pəhriz saxlayan digər adamlarla müqayisədə 3 kilo daha çox çəki itirib.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisənziya N: B 114
SAYI: 5.100